

En mere fleksibel beskæftigelses- indsats

herunder også nytænkning
af integrationsområdet

Evaluering, anbefalinger og erfaringer fra det nordjyske
frikommunenetværk på beskæftigelses- og integrationsområdet

2020

Hjørring Kommune

THISTED KOMMUNE

Resumé:

De 11 nordjyske kommuner har i perioden 2016-2020 deltaget i Social- og Indenrigsministeriets Frikommuneforsøg II på beskæftigelsesområdet, herunder også integrationsområdet.

Erfaringerne og resultaterne er mange og indgår i den samlede evalueringsrapport

Kontakt:

Frikommunekoordinator Netta Ben-Yedia
E-mail: nby-jobcenter@aalborg.dk

Forord

Fortsat velfærd i Nordjylland nu og i fremtiden forudsætter, at vores region fortsat udvikler sig. Dette kræver bl.a. arbejdspladser og kvalificeret arbejdskraft, der kan påtage sig de opgaver, som virksomhederne har. Beskæftigelsesindsatsen skal bidrage til dette gennem rekruttering, afklaring og opkvalificering af den enkelte ledige.

De seneste år har beskæftigelsesindsatsen i kommunerne været reguleret af mange og detaljerede statslige regler, der opleves at have haft mere fokus på opfyldelse af proceskrav end på resultater.

Dette udfordrer kommunerne generelt, og særligt en region som Nordjylland, der er udfordret på arbejdsstyrkens sammensætning og en ujævn demografi på tværs af kommunerne; mange dimittendledige centreret omkring Aalborg og flere ældre i de øvrige nordjyske kommuner.

Derfor er vi i KKR Nordjylland glade for, at de nordjyske kommuner gik sammen om at afprøve nye veje i beskæftigelses- og integrationsindsatsen under Frikommuneforsøg II, som daværende Social- og Indenrigsminister Karen Ellemann-Jensen inviterede kommunerne til.

Under temaet "En mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats, herunder også nytænkning af integrationsområdet" har kommunerne kunnet arbejde med forsøg, der har fjernet nogle af de mange proceskrav i lovgivningen og i stedet har givet mulighed for at arbejde mere meningsgivende med borgere. Det er værdigt for den enkelte borger at mærke, at vi i kommunerne ikke bare holder samtaler eller sætter indsatser i gang, fordi det står i lovgivningen, men at vi sætter de indsatser i gang, og holder de samtaler, som rent faktisk giver mening for dem, uden på noget tidspunkt at gå på kompromis med endemålet: At sikre nordjyske virksomheder en velkvalificeret arbejdsstyrke.

Det er vores forhåbning – og også vores klare forventning – at de nordjyske erfaringer bruges til fremadrettet at sikre fleksible rammer i den kommunale beskæftigelsesindsats.

På vegne af KKR Nordjylland og de nordjyske kommuner

**KKR-formand,
borgmester Arne Boelt**

**KKR-næstformand,
borgmester Mogens Christen Gade**

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Indledning	6
Læsevejledning	7
Rapportens kapitler	8
De opsummerede erfaringer og anbefalinger fra frikommunenetværket	9
Evalueringerne	10
Anbefalinger og erfaringer fra forsøg vedr. Færre proceskrav – i samtale og borgermødet	10
Anbefalinger og erfaringer fra forsøg vedr. Færre proceskrav – i rehabiliteringsteams og med lægeattester	11
Anbefalinger og erfaringer fra forsøg vedr. Færre proceskrav – i den virksomhedsrettede indsats	12
Anbefalinger og erfaringer fra forsøg vedr. Nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen – hjælp til psykologbehandling og iværksætter	13
Erfaringer fra frikommunenetværket	14
Erfaringer med at være nordjysk netværk	14
Erfaringer med at deltage i få/mange forsøg og i små/store forsøg	14
Proces, organisatoriske rammer samt erfaringer	15
Proces	15
Proces ved første ansøgningsrunde	16
Proces ved anden ansøgningsrunde	17
Proces ved tredje ansøgningsrunde	19
17 aktive forsøg fordelt på de deltagende kommuner	20
Evaluering af forsøgene	23
Organisering af det nordjyske frikommunenetværk	23
Erfaring og læring ved deltagelse i Frikommuneforsøg II	24
Organisatoriske og politiske opmærksomhedspunkter ved at deltage i Frikommuneforsøg II	24
Omfang af forsøg og ledelsesmæssigt fokus	26
Er Frikommuneforsøg kun et projekt i Social- og Indenrigsministeriet?	27
Frikommuneforsøg og den forenklede lov om en aktiv beskæftigelsesindsats	28

Færre proceskrav – i samtale og borgermødet	31
Samlede anbefalinger og erfaringer fra forsøg med samtaler og borgermødet	31
De enkelte forsøg med færre proceskrav i samtaler og borgermødet	33
Formkrav ved lovpligtige samtaler (forsikrede ledige)	33
Formkrav ved lovpligtige samtaler (øvrige målgrupper).....	35
Ledighedsydelse – fritagelse for revurdering i 12. måned inden for 18 måneder	37
Fritagelse for at opdatere indsatsplanens tilbud hver 6. måned	38
Fleksible rammer for uddannelse	39
Lempede mentorregler.....	40
Fleksibelt kontaktføreløb for integrationsborgere.....	41
Færre opfølgninger i forbindelse med førtidspensionister i job med løntilskud.....	41
Fritagelse for uddannelsespålæg til visse unge	42
Færre proceskrav – med rehabiliteringsteams og lægeattester	43
Samlede anbefalinger og erfaringer fra forsøg med rehabiliteringsteams og med lægeattester	43
De enkelte forsøg med færre proceskrav i rehabiliteringsteams og lægeattester	44
Rehabiliteringsteams – JAF-sager og LÆ265	44
Forenkling af bevillingsgrundlaget for revalidering.....	46
Differentiering i valg af lægeattester på sygedagpengeområdet	47
Forlængelse af ressourceforløbsager	48
Tværkommunale besparelser på obligatoriske lægeattester, som følge af forsøgene	49
Færre proceskrav – i den virksomhedsrettede indsats	50
Samlede anbefalinger og erfaringer fra forsøg med virksomhedsrettet indsats	50
De enkelte forsøg med færre proceskrav i den virksomhedsrettede indsats	51
Fleksibilitet ift. forholdskravene	51
Fleksible rammer for løntilskud og jobrotation	52
Lempede forholdstalskrav ift. ledighedsydelsesmodtagere i virksomhedspraktik.....	53
Nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen	
– hjælp til psykologbehandling og iværksætteri	55
Samlede anbefalinger og erfaringer fra de tre forsøg med nye indsatser i beskæftigelsesindsatsen	55
De enkelte forsøg med nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen	
– hjælp til psykologbehandling og iværksætteri	56
Mikrolån.....	56
Iværksætteri for dimittender	57
Psykologforsøg	57

1 / Indledning

Regeringen og KL blev i kommuneøkonomiaftalen for 2016 enige om at igangsætte et nyt Frikommuneforsøg II i perioden 2016-2020. Målet med frikommuneforsøg er at tilvejebringe ny viden og praktiske erfaringer, der kan bidrage til effektiviseringer, forenklinger og bedre styring i kommunerne.

I Nordjylland oplevede man på daværende tidspunkt udfordringer med at fastholde og bibeholde en arbejdsstyrke, der matchede behovene hos virksomhederne, hvilket var udfordret af flere parametre:

- Faldende arbejdsstyrke som følge af den demografiske udvikling og fraflytning fra yderkommuner
- Mangel på kvalificeret arbejdskraft
- Lavere vækst og produktivitet end det øvrige Danmark
- Højere ledighed end i resten af landet, og endelig
- Flere borgere på offentlig forsørgelse end i det øvrige Danmark

Samtidig kiggede kommunerne ind i en beskæftigelsesindsats, der var reguleret og styret via en lang række regler og proceskrav, der desværre ofte kunne synes at handle mere om at sikre det statslige systems styring gennem stramme proceskrav end at lade kommunerne skabe resultater gennem en fleksibel indsats med afsæt i den enkelte borgers situation og konkrete behov på det lokale og regionale arbejdsmarked.

KKR Nordjylland besluttede derfor – med opbakning fra de kommunale udvalg – at udarbejde en samlet frikommuneansøgning om at blive udtaget til frikommunenetværk på beskæftigelses- og integrationsområdet. Dette for at opnå erfaring med en mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats til gavn for borgere og for herigennem at imødekomme rækken af udfordringer på det nordjyske arbejdsmarked.

Forudsætningerne for at kunne lykkes som frikommunenetværk blev vurderet at være til stede, idet der i Nordjylland er en mangeårig tradition for samarbejde og fælles indsats gennem bl.a. KKR¹ - og RAR² -samarbejdet samt via samarbejdet i Business Region North Denmark³.

I efteråret 2016 blev den nordjyske ansøgning imødekommet positivt af Social- og Indenrigsministeriet og regeringen, og de 11 nordjyske kommuner fik tilladelse til at danne frikommunenetværket under temaet "En mere fleksibel beskæftigelsesindsats, herunder også nytænkning af integrationsområdet".

De 11 deltagende kommuner er: Brønderslev, Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Læsø⁴, Mariagerfjord, Morsø, Rebild, Thisted, Vesthimmerland og Aalborg.

Netværket har de sidste 4 år ansøgt om i alt 24 frikommuneforsøg og fået helt/delvist tilsagn til 18 forsøg, der har varieret i omfang og indhold. Nogle forsøg har omfattet flere tusinde borgere og har involveret stort set alle nordjyske kommuner, mens andre forsøg har været afprøvet i en enkelt kommune med under 100 borgere i målgruppen.

Gennem hele perioden har kommunerne været i dialog med hinanden på administrativt, strategisk og politisk niveau, ligesom Social- og Indenrigsministeriet⁵, VIVE (tidligere KORA), Beskæftigelsesministeriet, STAR, RAR Nordjylland, KL og øvrige Frikommunenetværk har været væsentlige sparringspartnere.

Desuden har KKR Nordjylland på vegne af de nordjyske kommuner løbende arbejdet for at udbrede de første erfaringer fra forsøgene i form af møde med Beskæftigelsesministeren i 2019, forelæggelse af de foreløbige erfaringer for Folketingets Beskæftigelsesudvalg i 2019, samt udtalelser til pressen. Dertil kommer, at kommunerne sammen eller enkeltvist har udbredt erfaringerne gennem artikler, interviews, KL's Beskæftigelsestræf 2018, Folkemødet 2019, KL's JobCamp 2019 mv. Alt sammen med henblik på at sikre udbredelse om forsøgene og i sidste ende permanentgørelse af forsøgene.

Derfor var det også med stor tilfredshed, at kommunerne med den forenkledte Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, der trådte i kraft 1. januar 2020, kunne se, at enkelte forsøg var blevet permanentgjort.

1) Kommune Kontakt Råd

2) Regionalt Arbejdsmarkedsråd

3) Forening bestående af de nordjyske kommuner og Region Nordjylland der sammen arbejder for at skabe vækst og udvikling i Nordjylland

4) Beskæftigelsesindsatsen for borgere i Læsø Kommune varetages af Frederikshavn Kommune, og derfor indgår Læsø i alle de forsøg, som Frederikshavn har deltaget i.

5) Social- og Indenrigsministeriet skiftede i forbindelse med den nye regeringsdannelse navn til Økonomi- og Indenrigsministeriet. I 2019 blev ministeriet omdøbt tilbage til Social- og Indenrigsministeriet. I rapporten anvendes udelukkende betegnelsen Social- og Indenrigsministeriet for læsevenlighedsens skyld.

Nærværende evaluering vidner dog om, at der er potentiale for yderligere forenklinger af beskæftigelsesindsatsen, og at kommunerne bør gives endnu friere rammer til at skabe de bedste resultater til gavn for borgerne, samtidig med at de kommunale ressourcer bruges mest optimalt på kerneopgaverne og ikke proceskrav.

Som det vil fremgå, er det få forsøg, hvor der kan dokumenteres en direkte årsagssammenhæng mellem indsats og resultater, hvilket ikke er unormalt på beskæftigelsesområdet. Konjunkturer ændrer sig, der er tale om forbundne kar, flere borgere indgår i flere forsøg (og projekter) mv., hvilket alt sammen har indflydelse på jobcentrenes resultater. Det er netværkets håb, at forsøgene trods mangel på direkte evidens kan inspirere til fremadrettede lovændringer, idet det står klart, at forsøgene som minimum ikke har gjort resultaterne ringere, samtidig med at såvel borgere, som virksomheder og medarbejdere m.fl. oplever et mere fleksibelt og meningsgivende samarbejde.

De mange evalueringer og denne rapport er blevet udarbejdet i skyggen af corona-krisen, der skyllede ind over landet i marts 2020, og som lukkede samtlige kommunale jobcentre ned under den midlertidige dispensering af beskæftigelsesindsatsen. Dette afholdte dog ikke de fleste kommuner fra at fastholde kontakten med borgerne; enten digitalt eller via telefon. Lige pludselig – og over natten – deltog alle landets jobcentre i en slags "frikommuneforsøg".

De mange erfaringer med digital og telefonisk kontakt, der blev gjort under dispenseringen og også efterfølgende, da jobcentrene måtte åbne op igen, har vist, at ikke kun de nordjyske frikommuner ser en fordel ved et mere fleksibelt kontaktføreløb. Det gør stort set alle landets jobcentre; medarbejdere, ledere og borgere hvilket KL har vist gennem flere undersøgelser⁶. Desuden viste nedlukningen af landets jobcentre, at de kommunale jobcentre er deres opgave voksen. Selv da beskæftigelsesindsatsen var dispenseret, og der ikke var krav til kontakt til borgere, opretholdt jobcentrene kontakten. Det bør give stof til eftertanke, og vidner om en ansvarlig kommunal beskæftigelsesindsats, der rent faktisk kan håndtere friere (eller som under dispenseringen ingen) rammer, samtidig med at der leveres en indsats til borgerne. Præcis som det har været tilfældet under Frikommuneforsøg II i de nordjyske kommuner.

Endelig ønsker kommunerne, at frikommuneforsøg, der ikke blev godkendt af daværende regering, men som fortsat kan være med til at afbureaukratisere og understøtte en smidigere kommunal beskæftigelsesindsats, bør ses på igen. Kommunerne har vist, at det er muligt at arbejde med færre regler, uden det går ud over resultater eller kvalitet. Dette bør bruges som afsæt for en samlet vurdering af beskæftigelseslovgivningen. Også på de områder, hvor der ikke er gjort forsøg. Eksempelvis bør der ses på en model, hvor samarbejdet med eksempelvis Klinisk Funktion base-res på mere frihed, da kommunerne anser de bindinger, der ligger i samarbejdet for omkostningstunge, "forhælede" og bureaukratiske. Dette er ærgerligt fordi, der generelt er et godt samarbejde mellem de nordjyske kommuner og Funktionen.

Læsevejledning

De mange forsøg er blevet evalueret i løbet af foråret/sommeren 2020, og udgør mange siders vidnesbyrd om forsøg, der har bidraget med ny viden, erfaringer og resultater. Denne rapport indeholder ikke de fulde evalueringer, men opsummerer de væsentligste resultater og erfaringer. De enkelte evalueringer kan læses i deres fulde længde i bilagsmappe 1.

I denne rapport indgår dels et kapitel, der beskriver processen omkring etablering af frikommunenetværket, og erfaringerne med at være netværk, og dels en række kapitler hvori de enkelte forsøg kort opsummeres, herunder beskrivelse af forsøgets indhold, forsøgets målgruppe samt forsøgets resultater, erfaringer og anbefalinger.

Forsøgene er i sit indhold forskellige, og spænder vidt for så vidt angår målgrupper og indsatser. Der er dog alligevel fællesnævner på tværs af forsøgene, og derfor synliggør denne rapport de tværgående pointer og erfaringer på tværs af forsøgene.

De mange frikommuneforsøg kan overordnet opdeltes i 1) *forsøg der enten minimerer eller fjerner unødvendige proceskrav* eller 2) *forsøg der bidrager med nye indsatser*.

6) KL undersøgelse: "Undersøgelse af de lediges oplevelse af kontakten med jobcentrene under nedlukningen", KL undersøgelse i samarbejde med Dansk Socialrådgiverforening og HK Kommunal " Medarbejderundersøgelse om erfaringerne under corona", samt KL undersøgelse "Jobcentrenes indsats under suspensionen af beskæftigelsesindsatsen grundet Covid-19".

Forsøgene, der minimerer eller fjerner proceskrav, er yderligere grupperet under følgende overskrifter; *Samtale/borgermødet*, *Rehabiliteringsteams/Lægeattester* samt *Virksomhedsrettede indsatser*. De øvrige forsøg, der tilføjer nyt til beskæftigelsesindsatsen, er grupperet under – *Nye indsatser*

Rapportens opbygning er derfor systematiseret i følgende fire temaer:

- *Færre proceskrav – i samtale og borgermødet*
- *Færre proceskrav – i rehabiliteringsteams og med lægeattester*
- *Færre proceskrav – i den virksomhedsrettede indsats*
- *Nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen – hjælp til psykologbehandling og iværksætter*

I afsnittet **17 aktive forsøg fordelt på de deltagende kommuner** er oplistet hvilke forsøg, der indgår i de fire tematikker.

Inden for hvert tema er forsøgene beskrevet i en rækkefølge, hvor forsøg der anbefales at blive permanentgjort kommer først, dernæst beskrives de forsøg, som allerede helt eller delvist er omsat til gældende lov pr. 1. januar 2020, og endelig beskrives de forsøg, som har været anvendt i meget lille omfang, og hvor evalueringen ikke bidrager med valid data eller tilstrækkelig erfaring.

De enkelte evalueringer kan læses i deres fulde længde i bilagsmappe 1. Bilag til evalueringerne er samlet i bilagsmappe 2.

Rapportens kapitler

Kapitel 1 indeholder indledning og læsevejledning, herunder de 4 tematikker som forsøgene grupperes i.

Kapitel 2 opsamler og formidler hovedkonklusioner og erfaringer fra evalueringerne samt fra frikommunenetværket.

Kapitel 3 bidrager med en beskrivelse af processen omkring frikommuneansøgningerne, tilbagemeldingerne fra Social- og Indenrigsministeriet samt organiseringen af det nordjyske netværk. Desuden belyses den organisatoriske og politiske læring ved at være et nordjysk frikommunenetværk i dette kapitel, hvordan samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere er blevet oplevet, og der gives et overblik over, hvilke forsøg der helt eller delvist blev permanentgjorte i forbindelse med ikrafttrædelse af den forenkledte Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats pr. 1. januar 2020.

Kapitel 4 indeholder de forsøg, der handler om *Færre proceskrav – i samtale og borgermødet*. De beskrives kort med fokus på indhold, målgruppe samt resultater, erfaringer og anbefalinger. Desuden beskrives tværgående pointer og resultater samt netværkets anbefalinger for disse forsøg.

Kapitel 5 indeholder de forsøg, der handler om *Færre proceskrav – i rehabiliteringsteams og lægeattester*. De beskrives kort med fokus på indhold, målgruppe samt resultater, erfaringer og anbefalinger. Desuden beskrives tværgående pointer og resultater samt netværkets anbefalinger for disse forsøg.

Kapitel 6 indeholder de forsøg, der handler om *Færre proceskrav – i den virksomhedsrettede indsats*. De beskrives kort med fokus på indhold, målgruppe samt resultater, erfaringer og anbefalinger. Desuden beskrives tværgående pointer og resultater samt netværkets anbefalinger for disse forsøg.

Kapitel 7 indeholder de forsøg, der handler om *Nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen – hjælp til psykologbehandling og iværksætter*. De beskrives kort med fokus på indhold, målgruppe samt resultater, erfaringer og anbefalinger. Desuden beskrives tværgående pointer og resultater samt netværkets anbefalinger for disse forsøg.

2 / De opsummerede erfaringer og anbefalinger fra frikommunenetværket

I dette kapitel opsummeres de erfaringer og anbefalinger, som frikommunenetværket gerne vil bidrage med. Dels baseret på forsøgene og dels baseret på det at være et frikommunenetværk.

De nordjyske kommuner havde en mission med at deltage i Frikommuneforsøg II i perioden 2016-2020; At bidrage med viden og erfaringer til en enklere kommunal beskæftigelsesindsats med færre regler og proceskrav og med flere frihedsgrader i kerneopgaven med samme eller bedre kvalitet.

Dette har resulteret i mange nordjyske frikommuneforsøg, der hver har prøvet kræfter med nye muligheder, nye indsatser, færre proceskrav og flere meningsskabende indsatser for såvel borgere som medarbejdere. Nogle forsøg har været store, har omfattet alle eller størstedelen af kommunerne, og kommer ud med solid viden til brug fremadrettet. Andre forsøg har været mindre, har involveret en eller få kommuner, har ikke solid viden og resultater, men bidrager alligevel til det samlede billede; At det kan lade sig gøre at sætte den kommunale beskæftigelsesindsats fri fra statslige regler og krav og fortsat opnå resultater og få løst kerneopgaverne med mindre administration og bureaukrati samtidig med, at medarbejdere oplever større fagligt råderum, og borgere oplever en indsats, der giver mening, og som tager afsæt i deres individuelle situation.

Forsøgene og de større frihedsgrader har forbedret eller i hvert fald fastholdt jobcentrenes resultater som hidtil

Forsøgene og de større frihedsgrader har givet mulighed for bedre ressourcefordeling ift. at understøtte de, der har mest brug for hjælp og i forhold til at kunne sætte flere indsatser i værk – tidligere

Forsøgene og de større frihedsgrader har generelt set øget tilfredsheden blandt borgerne, hvor meningsskabelsen har været en motiverende faktor

Forsøgene og de større frihedsgrader har på samme vis øget tilfredsheden blandt virksomheder, læger og A-kasser

Endelig har forsøgene og de større frihedsgrader i høj grad motiveret medarbejderne i jobcentrene, som i højere grad har anvendt deres faglighed til en meningsfuld indsats i dialog med borgere, virksomheder m.fl.

Derfor er det de nordjyske kommuners klare anbefaling, at resultaterne og erfaringerne fra det nordjyske frikommuneforsøg på beskæftigelsesområdet bruges som direkte inspiration til endnu flere forenklinger i beskæftigelseslovgivningen

Nedenfor bidrager kommunerne med flere konkrete erfaringer og anbefalinger, der vurderes at give mening i en fremadrettet forenkling af lovgivningen – med færre proceskrav og mere frihed. Resultater og erfaringer fra de enkelte forsøg kan ses i kapitlerne 4-7. Evalueringerne i deres fulde længde kan desuden læses i bilagsmappe 1.

Evalueringerne

Der har i forsøgsperioden været 17 aktive frikommuneforsøg i de nordjyske kommuner, som er blevet evalueret i foråret 2020. Evalueringerne er kategoriseret under 4 overordnede temaer, og anbefalingerne baseres i høj grad på resultater og erfaringer på tværs af forsøgene inden for samme kategorisering. Det drejer sig om følgende:

Færre proceskrav – i samtale og borgermødet

1. Formkrav ved lovpligtige samtaler (forsikrede ledige)
2. Formkrav ved lovpligtige samtaler (øvrige målgrupper)
3. Ledighedsydelse – fritagelse for revurdering i 12. måned inden for 18 måneder
4. Fritagelse for at opdatere indsatsplanens tilbud hver 6. måned
5. Fleksible rammer for uddannelse
6. Lempede mentorregler
7. Fleksibelt kontaktføreløb for integrationsborgere
8. Færre opfølgninger ifm. førtidspensionister i job med løntilskud
9. Fritagelse for uddannelsespålæg til visse unge

Færre proceskrav

– i rehabiliteringsteams og med lægeattester

1. Rehabiliteringsteams – JAF-sager og LÆ265
2. Forenkling af bevillingsgrundlaget for revalidering
3. Differentiering i valg af lægeattester på sygedagpengeområdet
4. Forlængelse af ressourceforløbsager

Færre proceskrav

– i den virksomhedsrettede indsats

1. Flexibilitet ift. forholdskravene
2. Fleksible rammer for løntilskud og jobrotation
3. Lempede forholdstalskrav ift. ledighedsydelsesmodtagere i virksomhedspraktik

Nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen

– hjælp til psykologbehandling og iværksætteri

1. Forsøg med mikrolån
2. Forsøg med iværksætteri for dimittender
3. Forsøg med psykologbehandling

Anbefalinger og erfaringer fra forsøg vedr. færre proceskrav – i samtale og borgermødet

Samtalen og borgermødet er to væsentlige hjørneste i beskæftigelsesindsatsen og derfor ses også, at mange af frikommuneforsøgene netop har haft fokus på at afprøve nye måder at tilgå borgerne på i samtalen og i mødet med borgerne. Det er der kommet en læring og viden ud af, og i dette afsnit kommer netværket med sine anbefalinger baseret på den læring og de resultater, som forsøg på dette område har bidraget med.

Færre proceskrav er godt for borgere og medarbejdere – minimer og fjern dem fra lovgivningen

Forsøgene, der har arbejdet med færre proceskrav i samtalen og borgermødet, har på hver sin måde bidraget med viden om, at **borgere og medarbejdere er tilfredse eller meget tilfredse** med de færre proceskrav, de færre regler for reglernes skyld og for de friere og mere individuelt tilpassede muligheder.

I *samtaleforsøget for forsikrede ledige* er **tilfredsheden helt tydelig hos medarbejderne**, hvor langt de fleste har vurderet, at deres arbejde er blevet **mere fagligt funderet, mindre administrativt tungt og mere motiverende** og har bidraget til, at ressourcer har kunnet bruges, der hvor det gav mening. Og **også a-kasserne har tilkendegivet, at det har givet meget mere mening for borgere** og for deres ressourceforbrug.

Borgere er også tilfredse. Evalueringen viser det dog ikke helt så tydeligt som med medarbejdere. Dette skyldes, at der er en stor omsætning på denne målgruppe, og derfor har mange borgere ikke kendskab til og kan ikke sammenligne indsatsen før forsøget, og efter det er igangsat.

Erfaringerne fra særligt samtaleforsøgene, men også *forsøget om revurdering af ledighedsydelsesmodtagere* på et lovfastsat tidspunkt, læner sig op af de undersøgelser, som KL, i forbindelse med corona-erfaringerne fra foråret 2020,

7) Der er to forsøg under forsøget med Formkrav ved lovpligtige samtaler. Ét vedr. forsikrede ledige og ét vedr. øvrige målgrupper. De to forsøg udspringer af samme ansøgning og de samme lov hjemler, hvorfor de tælles som et forsøg, men er blevet implementeret og evalueret særskilt som to forsøg

har udarbejdet. At medarbejdere og borgere er mere tilfredse, når indsatsen gøres fleksibel og i større grad bliver individuelt tilpasset.

Samtaler skal også fremadrettet kunne afholdes telefonisk eller digitalt

Såvel frikommunernes forsøg, som erfaringerne fra beskæftigelsesindsatsen under corona-perioden, har vist, at **de digitale samtaler bør være kommet for at blive**. De bidrager med meget mere fleksibilitet for den enkelte borger og **tager højde for de livssituationer**, der taler for, at samtalen med jobcentret bør foregå telefonisk eller digitalt; eksempelvis angst for at forlade eget hjem, store afstande i kommunen, borgere i delvis beskæftigelse, og som mindst muligt skal "forstyrres" i deres ansættelse, mv.

Desuden viser evalueringerne, at færre regler omkring afholdelse af samtalerne i jobcentret bidrager til en **langt bedre ressourcefordeling hos de kommunale medarbejdere**, der kan anvende deres faglighed til at vurdere, hvornår samtaler bør afholdes personligt og andre gange kan afholdes telefonisk, fordi der eksempelvis er lagt en god plan. De timer, der herved frigives, vil kunne benyttes til de borgere, der har brug for lidt mere støtte og vejledning.

Harmoniser lovgivningen endnu mere

Desuden vil der fra frikommunenetværket lyde en opfordring til, at **man endnu engang kigger beskæftigelseslovgivningen igennem og vurderer om alle de mange proceskrav**, som kan opleves forskellig fra målgruppe til målgruppe, giver mening. Erfaringerne fra *forsøget med opfølgning på førtidspensionister i løntilskud* viser indikationer på, at de i lighed med fleksjobbere kan få opfølgninger hvert 2½ år, uden dette har betydning for deres ansættelse. Visse regler bør forenkles og harmoniseres.

Ryd op i de mange regelsæt, der er overlappende og skaber forvirring for borger

Med den forenklede Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats blev der luset ud i nogle af de mange regler, der gennem årene er kommet til som knopskydning på knopskydning. Frikommunenetværket vurderer, at der er **grundlag for yderligere regelforenklinger, også på tværs af lovgiv-**

ninger. Et eksempel herpå er fra forsøget med *revurdering af ledighedsydelsesmodtagere*, som vidner om, at borger skal deltage i en række møder, der er overlappende, hedder noget forskelligt, og ligger på forskellige ukoordinerede tidspunkter i forløbet samt udspringer af forskellige lovgivninger. Disse forskellige møder kan være svære for borger at forstå eller adskille fra hinanden. Og eneste resultat er utryghed hos borger – og et unødigt ressourceforbrug hos jobcentrets medarbejdere.

Anbefalinger og erfaringer fra forsøg vedr. Færre proceskrav – i rehabiliteringsteams og med lægeattester

Reglerne om rehabiliteringsteams fra 2013 tilføjede uforholdsmæssigt mange proceskrav og regler til et i forvejen detailstyret beskæftigelsesområde. Desuden lagde det pres på de praktiserende læger i Nordjylland, som i forvejen led af lægemangel. Forsøgene på området viser dog, at der kan gives mere meningsgivende forløb for borgere uden at gå på kompromis med resultaterne. Dette bør resultere i regelforenklaring af området.

Smidigere regler og færre proceskrav til lægeattester og rehabiliteringsteams går ikke ud over resultaterne

Evalueringerne har vist, at ikke alle sager nødvendigvis skal forelægges for rehabiliteringsteamet for at skabe gode resultater, og at muligheden for fleksibilitet i sagsforløbet har vist at give plads til mere fagligt skøn til glæde for borgerne. Således viser eksempelvis *forsøget med rehabiliteringsteams, og herunder jobafklarings-forsøg og lægeattest-forsøg*, at der i forsøgsperioden er opnået en **kortere varighed** i jobafklaringsforløbene, og at forsøget samlet set har **bevaret beskæftigelseseffekten** for andelen af borgerne, som efterfølgende har opnået beskæftigelse eller deres beskæftigelsesgrad. Dette skal sammenholdes med, at kommuner og borgere har opnået en række **procesmæssige forenklinger og besparelser til mødeaktivitet**. Frikommunerne har gennem færre proceskrav og indsatser vist, at de kan fastholde graden af beskæftigelse. Det indikerer, at kommunerne med fritagelsesmuligheden har skabt en **mere enkel og smidig sagsbehandling uden at gå på kompromis med resultaterne og kvaliteten af kerneydelsen over for borgeren**.

Fjern de krav, der fører til oversagsbehandling og "one-size-fits-all" og lad kommunerne give en værdig og individuelt tilpasset sagsbehandling til alle

Reglerne i forbindelse med rehabiliteringsteams og lægeattester bør gøres smidigere og mere fleksible til gavn for borgere og af hensyn til den bedste ressourceudnyttelse i kommunerne. **Det er ikke værdigt, at alle borgere** skal behandles ens, når deres sager ikke er ens. Derimod **skaber det mening, at den kommunale sagsbehandler ser den enkelte**, træffer afgørelser, der passer til den enkeltes sag, og at de mange proceskrav, der er indviklede og svære at forklare borgerne, og som fordyrer og forlænger visse sager, en gang for alle fjernes. Det viser evaluering af forløbene med rehabiliteringsteams og lægeattester.

Lad beslutningen om at indhente lægeattester bero på et kommunalt skøn

Kravet om at indhente den obligatoriske lægeattest (LÆ 285) i forbindelse med sygedagpengesager er allerede blevet ophævet med ny lov pr. 1. januar 2020. Med afsæt i evalueringerne af de frikommuneforsøg, hvor der har kunnet undlades at indhente lægeattester, bør der nu tages næste skridt. **Fjern alle regler om obligatoriske lægeattester og lad faglige skøn** danne grundlag for indhentelse af lægeattester. Således bør de færre proceskrav omkring lægeattester, som er indført på sygedagpengeområdet, også gælde i sager om eksempelvis revalidering, sager der udredes i forhold til jobafklaringsforløb, førtidspension, ressourceforløb mv.

Lad kommunerne spare penge på at undlade de obligatoriske lægeattester

Ikke alene har det vist sig, at sagsgange bliver smidigere, og sager ikke forlænges unødigt, mens der ventes på en obligatorisk lægeattest. Det har også vist sig, at kommunerne i de fire forsøg med lægeattester **har brugt 12,2 mio. kr. mindre på de obligatoriske attester**. Penge, der har kunnet anvendes på at **rekvirere mere relevant lægelig dokumentation**, eller som har gjort det muligt for kommunerne at anvende pengene til andre indsatser for borgere.

Anbefalinger og erfaringer fra forsøg vedr. Færre proceskrav – i den virksomhedsrettede indsats

Hvis vi skal lykkes med at skabe plads på arbejdsmarkedet til nogle af de mest udsatte borgere længst væk fra arbejdsmarkedet og i det hele taget understøtte virksomhederne, så bør der også regelforenkles i reglerne for de virksomhedsrettede indsatser.

Forholdstalskravene bør følge med tiden

De seneste år er der skabt større og større viden om, at en virksomhedsrettet indsats er medvirkende til at skabe progression, udvikling og måske ordinære timer for selv borgere med vanskelige vilkår, psykisk sårbarhed, langvarig offentlig forsørgelse mv. For at kunne lykkes med at skabe rette match mellem udsatte borgere langt fra arbejdsmarkedet og de virksomheder, der rent faktisk har lyst til at bidrage og tage et socialt ansvar, er der **behov for, at lovgivningen understøtter – og ikke spænder ben for – dette**. For de deltagende kommuner i *frikommuneforsøg med forholdstal* virker dette dog ikke til at være tilfældet med lovgivningen, som den ser ud i dag. For kravene om forholdstal, som skal medvirke til, at der ikke sker fortrængning af ordinær arbejdskraft på arbejdsmarkedet, synes at være tænkt og udarbejdet i en tid, hvor en virksomhedsrettet indsats i langt højere grad end i dag rimede på jobparate ledige. Og her havde reglerne om forholdstal til fulde sin berettigelse. Men i dag hvor ønsket er, at selv borgere, der reelt ikke udgør en arbejdskraft, og hvor virksomheden formentlig i en relativ lang periode vil investere mere i tid og støtte, end de får igen i reelt udført arbejde, så er tiden inde til at se på reglerne om forholdstal. Dette understøttes af *forsøget med forholdstal*.

Giv jobrotationsordningen et boost

En velkvalificeret arbejdsstyrke er nu og på sigt altafgørende for virksomhederne. I takt med en faldende arbejdsstyrke er der derfor løbende behov for at se redskaber til opkvalificering og efteruddannelse af beskæftigede efter i sømmene. Kommunernes afsæt for at deltage i *Forsøget med jobrotation* var bl.a. en oplevelse af, at grænsen på 26

ugers ledighed for en jobrotationsvikar kunne være medvirkende til, at virksomheder undlod at sætte efteruddannelse af deres beskæftigede medarbejdere i gang – fordi de simpelthen ikke kunne få den rette jobrotationsvikar. Grænsen med de 26 ugers ledighed giver mening, hvis man alene ønsker at understøtte, at ledige på vej mod langtidsledighed kommer i spil til et jobrotationsvikarjob. **Men forsøget med jobrotation har vendt jobrotationsordningen "rundt" og har taget afsæt i en anden præmis; at virksomhederne har behov for en vikar, mens deres egne medarbejdere er på efteruddannelse. I det lys vil én ledig – uanset ledighedslængde – være én ledig mindre i ledighedskøen, ligesom virksomheder vil opleve en god virksomhedsservice og få løst deres udfordring. Derfor: Fjern reglerne om ledighedslængde og lad jobcentre- ne understøtte virksomhederne bedst muligt.**

Anbefalinger og erfaringer fra forsøg vedr. Nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen – hjælp til psykologbehandling og iværksætter

Der er i frikommuneforsøget gjort forsøg med helt nye "redskaber i værktøjskassen" som et supplement til de allerede eksisterende i beskæftigelseslovgivningen. Dette for at afprøve, om der, ved at gå helt nye veje, kunne opnås resultater, der ellers ikke vurderedes at kunne være tilvejebragt. Netværket anbefaler følgende med afsæt i resultater og erfaringerne.

Lad beskæftigelseslovgivningen understøtte iværksætter

Forsøgene med iværksætter for dimittender og mikrolån har vist, at ved at **understøtte ledige til at udleve deres iværksætter-idé** så bidrager det ikke blot til selvforsørgelse for den enkelte, men i visse tilfælde også til jobskabelse. Iværksættere er med til at skabe effektiv konkurrence i økonomien ved at udvikle nye løsninger og udfordre eksisterende virksomheder til også at forny sig. Derfor er der i Danmark brug for en vedvarende tilgang af iværksættere. Forsøgene har vist, at målgruppen af ledige med bæredygtige ideer måske ikke er den største. Ikke desto mindre er **der behov for, at også beskæftigelseslovgivningen**

kan understøtte de få, der har ideer, og lovgivningen bør bidrage til den samlede tilgang af iværksættere.

Psykologbehandling i jobcentret bør permanentgøres

Forsøget med psykologbehandling bør permanentgøres, så kommunerne har mulighed for at integrere behandling og beskæftigelsesindsatsen for sårbare borgere. Det **skaber sammenhæng** for den enkelte og er **i tråd med intentionerne om en helhedsorienteret indsats i kommunerne**. Desuden bør erfaringerne udbredes, så det bliver **alle udsatte borgere**, der kan tilbydes psykologbehandling.

Ny viden er opstået – brug den fremadrettet

Forsøgene har på hver sin måde bidraget med ny viden og resultater. På forhånd var forventede resultater og effekter beskrevet. **Undervejs og med evalueringerne er der kommet ny viden til**, som ikke var en del af de oprindelige frikommune-ansøgninger, men som kommunerne anbefaler, der kigges nærmere ind i.

Således har der i *forsøget med psykologbehandling* vist sig behov for at kunne **fortsætte behandlingen, selvom borgere overgik til anden ydelse eller beskæftigelse**, som positiv følge af forsøget. Dette for at **kunne fastholde den positive progression**, som indsatsen havde bidraget med. Dette har været medvirkende til lavt tilbagefald fra gruppen. På samme vis har der vist sig behov for flere samtaler end det antal samtaler, som forsøget lagde op til. Endelig vurderes forsøget udvidet til flere målgrupper.

På samme vis *har forsøget med iværksætter for dimittender* bidraget med viden om, at det er positivt med fritagelse for rådighed, mens borger deltager i et iværksætterforløb, og at **friholdelsesperioden med fordel bør fortsætte nogle måneder efterfølgende**, så konsolidering af virksomheden kommer helt på plads. Den sidste del var ikke med i forsøget, men dette vurderes relevant i en fremadrettet permanentgørelse af forsøget.

Endelig anbefales det for *forsøget med mikrolån*, at det **kun er borgere, hvor forretningsplaner samt personlige og faglige kompetencer vurderes at bidrage til ren-**

table virksomheder, der kan blive omfattet af reglerne fremadrettet.

Borger bliver mødt på deres behov og drømme – det er værdigt og giver mening

Ens for de tre forsøg gælder det, at borgers **behov og eller drømme er med til at sætte retning for indsatsen**. Dette gør sig gældende, hvad enten det er borgers iværksætterdrøm om at åbne en fotovirksomhed, eller det er borgers behov for psykologbehandlende samtaler for at blive fastholdt efter en sygdomsperiode. I de surveys, der er udarbejdet i forbindelse med forsøgene, ses det tydeligt, hvor stor betydning det har for medarbejderne i jobcentret, at de har mulighed for at give den indsats, der netop giver mening for borger. **Yderligere står det tydeligt frem, at jobcentrets tro på borger og mulighed for at støtte borger i den ønskede retning er meningsgivende og motiverende for borger.**

Erfaringer fra frikommunenetværket

Ud over erfaringer og resultater fra forsøgene har de nordjyske kommuner også opnået brugbare viden og erfaringer ved at indgå i netværk med hinanden, ved at deltage i de mange forsøg og i samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere. Alt sammen rammesættende og en forudsætning for at kunne arbejde med de konkrete forsøg i kommunerne. Det er erfaringer, der dels har tjent som brugbare erfaringer kommunerne imellem i frikommuneperioden, og dels kan indgå som relevant viden og pointer til fremtidige netværk og forsøg.

Erfaringer med at være nordjysk netværk

Repræsentanter fra de nordjyske kommuner har peget på en række vigtige pointer ved at deltage som netværk i Frikommuneforsøg II. Der peges på:

- Det har været vigtigt, at kommunerne har **kendt til hinanden** i forvejen og har stået med nogle af de samme udfordringer.
- Det har været **afgørende at være flere kommuner sammen**, da det har givet vægt og tyngde til ansøgningerne, har fordelt ressourcetrækket på flere, og har sikret en større grad af kvalitet i ideerne og ansøgningerne. Man er dermed kommet længere med forsøgene ved at være flere, end det vurderes, at man ville være kommet alene.
- Det har været **afgørende med en koordinator**, der løbende har holdt fokus på forsøgene og bidraget med løbende orientering og involvering mellem det administrative, ledelsesmæssige og politiske led.
- Det har været afgørende **med bredt ejerskab** i hele netværket og, at de enkelte kommuner har **haft frihed til at deltage** i de forsøg, de ønskede.
- Samarbejdet med Frikommune II har været **et Fyr-tårnsprojekt** i Nordjylland, der har skabt tættere samarbejde – også på **andre områder** end frikommuneforsøgene.
- Det skal være **enighed om værdien** af frikommuneforsøg – **også på Christiansborg**.
- Forsøgene har **gavnet borgere og medarbejdere**

Erfaringer med at deltage i få/mange forsøg og i små/store forsøg

Deltagelsen i Frikommuneforsøg II og de enkelte forsøg har varieret fra kommune til kommune, og forsøgene varierer således, hvad angår antallet af kommuner, der har deltaget i de enkelte forsøg, ligesom de enkelte kommuner har været med i få eller mange forsøg. Erfaringerne er:

- Deltagelse i **forsøg kræver ledelsesmæssigt fokus** – fra start til slut
- **Overvej antallet** af forsøg. Overvej om ressourcerne er til mange eller få forsøg
- Evalueringsdesigns er vigtige – men det kan stadig være **vanskeligt at påvise sammenhænge** mellem forsøgene og resultaterne

3 / Proces, organisatoriske rammer samt erfaringer

I dette kapitel beskrives processen omkring frikommuneansøgningerne, tilbagemeldingerne fra Social- og Indenrigsministeriet, herunder gentagne afslag på forsøg inden for integrationsområdet, samt organiseringen af det nordjyske netværk. Desuden indeholder dette kapitel væsentlige pointer omkring den organisatoriske og politiske læring ved at være et nordjysk frikommunenetværk samt et overblik over, hvilke forsøg der helt eller delvist blev imødekommet via den forenklede Lov om en aktiv Beskæftigelsesindsats, som trådte i kraft 1. januar 2020.

Proces

Med Social- og Indenrigsministeriets udnævnelse af det nordjyske frikommunenetværk i 2016 havde de nordjyske kommuner mulighed for at ansøge ministeriet og Regeringen om konkrete forsøg.

Særligt i perioden ultimo 2016 til medio 2018 var kommunerne optagede af dels at udfærdige beskrivelser og ansøgninger til konkrete forsøg, og dels efterfølgende – ved helt eller delvist tilsagn – at udvikle og implementere forslagene, herunder at få godkendt evalueringsdesigns.

Som det fremgår af tidslinjen til højre, var der tilrettelagt 3 ansøgningsrunder; 1. december 2016, 1. maj 2017 og 1. november 2017 med dertilhørende lovprocesser i Folketinget.

Social- og Indenrigsministeriets tidsplan

2016	Juni: Ansøgningsfrist 1. juni Kommunerne ansøger om at danne frikommunenetværk Oktober: Udpegning af frikommunenetværk December: Frist 1. december Første runde ansøgninger fra de udvalgte frikommunenetværk om nye forsøgshjemler
2017	April: Fremsættelse af lovforslag 1 (rammelov + forsøgshjemler) Maj: Frist 1. maj Anden runde ansøgning fra de udvalgte frikommunenetværk om nye forsøgshjemler Juli: Lovforslag 1 - ikrafttrædelse Oktober: Fremsættelse af ændrings-lovforslag II November: Frist 1. november - tredje runde ansøgninger fra de udvalgte frikommunenetværk om nye forsøgshjemler
2018	Januar: Ændringslov II - ikrafttrædelse April: Fremsættelse af ændrings-lovforslag III Juli: Ændringslov III - ikrafttrædelse Oktober: Forsøg skal være iværksat senest den 1. oktober 2018
2019	
2020	December: Evaluering af frikommuneforsøg sendes til Økonomi- og Indenrigsministeriet senest d. 31. december 2020
2021	December: Frikommuneforsøgsperioden løber ud d. 31. december 2021

Proces ved første ansøgningsrunde

Ved første ansøgningsrunde den 1. december 2016 blev der ansøgt om i alt 7 forsøg. I tabellen nedenfor kan ses hvilke, samt hvilke kommuner der ansøgte.

Tabel 1: Forsøgsansøgninger ved første ansøgningsrunde

Forsøg	Ansøgende kommuner
Mikrolån	Aalborg
Arbejdsmarkedserfaring for udsatte ledige ved gunstigere fradrag for lønindtægt	Aalborg
Mulighed for at fremme iværksætteri hos dimittender og integrationsborgere	Frederikshavn/Læsø, Thisted, Jammerbugt og Aalborg
Formkrav ved lovpligtige samtaler	Rebild, Thisted, Frederikshavn/Læsø, Aalborg, Hjørring, Mariagerfjord, Brønderslev, Jammerbugt og Vesthimmerland
Fleksibilitet i forhold til forholdstalskravene	Jammerbugt, Vesthimmerland og Thisted
Fleksible rammer for uddannelse	Frederikshavn/Læsø og Jammerbugt
Et individuelt og fleksibel integrationsprogram	Frederikshavn/Læsø, Hjørring og Jammerbugt

Den 1. februar 2017 fik kommunerne svar fra Social- og Indenrigsministeriet. I brevet fremgik, at regeringen helt eller delvist imødekom fire af syv ansøgninger. Det drejede sig om:

- Mikrolån, delvist tilsagn idet målgruppen blev reduceret ift. Aalborg Kommunes ønske om en bredere målgruppe
- Formkrav ved lovpligtige samtaler, fuldt tilsagn
- Flexibilitet i forhold til forholdstalskravene, fuldt tilsagn
- Flexible rammer for uddannelse, fuldt tilsagn

I forhold til de 3 øvrige ansøgninger var svaret, at Regeringen ønskede en nærmere afklaring af to af de tre ansøgninger, som ikke i første omgang blev imødekommet, frem mod næste ansøgningsrunde. Det drejede sig om ansøgningen om Arbejdsmarkedserfaring for udsatte ledige ved gunstigere fradrag for lønindtægt samt ansøgningen om Mulighed for at fremme iværksætteri hos udvalgte målgrupper (dimittender og integrationsydelsesmodtagere).

Begrundelsen for afslaget på ansøgningen om arbejdsmarkedserfaring var, at ansøgningen mindede om et igangværende forsøg, der på daværende tidspunkt var ved at blive evalueret. Social- og Indenrigsministeriet ønskede resultaterne herfra, inden man ville tage stilling til en lignende frikommuneansøgning. Aalborg Kommune frafaldt sidenhen ønsket om dette forsøg.

I forhold til ansøgningen om iværksætteri ønskede regeringen ikke at give mulighed for at fremme iværksætteri hos modtagere af integrationsydelse. Begrundelsen var, at forsøget stred mod helt centrale elementer i regeringens politik på integrationsområdet. I brevet fremgik derfor, at kommunerne skulle afklare, hvorvidt det var relevant at lave forsøg alene for målgruppen dimittender.

Det sidste forsøg vedrørende et individuelt og fleksibel integrationsprogram blev fuldt afvist. Igen med begrundelse om, at forsøget stred mod helt centrale elementer i regeringens politik på integrationsområdet.

På møde den 3. februar 2017 mellem repræsentanter for de nordjyske kommuner, STAR, Social- og Indenrigsministeriet, KL, AMK Midt-Nord og KORA (nuværende VIVE) blev tilbagemeldingen fra Regeringen drøftet. Der blev her indgået aftale om, at iværksætterforsøget kunne godkendes i så fald, det kun omfattede ledige dimittender. Aalborg og Frederikshavn tilkendegav ønske om at gå videre med det reducerede forsøg, og derfor blev der også givet tilsagn til dette.

I løbet af foråret og sommeren blev lovhjemlerne udarbejdet og vedtaget, mens kommunerne arbejdede med udarbejdelse af evalueringsdesigns til og implementering af de fem forsøg. Disse kunne formelt påbegyndes d. 1. juli 2017.

Se svar fra Social- og Indenrigsministeriet i bilagsmappe 2.

Proces ved anden ansøgningsrunde

De nordjyske kommuner sendte i forbindelse med anden ansøgningsrunde d. 1. maj 2017 fire frikommuneansøgninger til Social- og Indenrigsministeriet.

Tabel 2: Forsøgsansøgninger ved anden ansøgningsrunde

Forsøg	Ansøgende kommuner
Rehabiliteringsteams, herunder delansøgningerne a) Fritagelse fra krav om at indhente lægeattest – LÆ265 – i de tilfælde, hvor der i forvejen foreligger tilstrækkelige helbredsmæssige oplysninger b) Fritagelse fra forelæggelse af visse sager ift. jobafklaringsforløb, fleksjob og seniorførtidspension for Rehabiliteringsteamet c) Mulighed til at vælge hvilken sundhedsfaglig bistand kommunerne vil bruge i løbende sager om jobafklaring, ressourceforløb og fleksjob d) Mulighed for at afholde rehabiliteringsmøde også ved akut fravær af et teammedlem	Rebild, Vesthimmerland, Mariagerfjord, Jammerbugt, Morsø, Frederikshavn/Læsø, Brønderslev og Aalborg
Psykologbehandling	Jammerbugt, Thisted og Rebild
Differentiering i valg af lægeattester på sygedagpengeområdet	Morsø, Jammerbugt, Vesthimmerland og Rebild
Delvis fritagelse fra uddannelsespålæg for en særlig delmålgruppe	Aalborg

Den 26. juni 2017 modtog det nordjyske netværk svar fra Social- og Indenrigsministeriet. Ansøgningerne blev helt eller delvist i mødekommet, men med visse bemærkninger.

I forhold til forsøget om fritagelse fra uddannelsespålæg for en særlig delmålgruppe betingede Regeringen, at kommunen fortsat skulle indberette uddannelsespålæg til Det Fælles Datagrundlag for beskæftigelsesindsatsen (DFDG), da dette ellers ville umuliggøre den automatiske refusionsberegning og medføre problemer mht. data, koordination og evaluering. Med andre ord blev der givet lovgivningsmæssig hjemmel til forsøget, men af hensyn til IT og økonomi kunne forsøget i praksis ikke gennemføres.

I forhold til forsøget med Rehabiliteringsteams, og herunder de 4 delansøgninger, var tilbagemeldingen, at der blev givet fuldt afslag til c og d og dermed muligheden for dels at kunne anvende generel sundhedsfaglig bistand og ikke kun bistand fra sundhedskoordinator og Klinisk Funktion og dels at kunne afholde møderne til trods for akut afbud fra et teammedlem. Regeringen begrundede dette med, at borgerens retssikkerhed kunne blive påvirket, hvis borgeren ikke fik tildelt det rette forsørgelsesgrundlag, hvilket vurderedes at kunne blive påvirket, hvis hhv. Klinisk Funktion og alle øvrige faggrupper ikke var tilstede ved rehabiliteringsmøderne.

I forhold til delansøgning b) vedr. fritagelse for at forelægge visse sager om jobafklaringsforløb, fleksjob og seniorførtidspension for rehabiliteringsteamet gav Regeringen kun delvist tilsagn, idet fritagelsen kun blev givet til sager om første jobafklaringsforløb. Begrundelsen for afslag på de øvrige målgrupper var med henvisning til borgeres retssikkerhed. Delansøgning a) blev der givet fuldt tilsagn til.

Som følge af de mange afslag på forsøg der vedrørte integrationsborgere, valgte KKR Nordjylland at rette henvendelse til daværende Social- og Indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll og daværende Udlændinge- og Integrationsminister Inger Støjberg for at rådføre sig med disse om, hvilke forsøg der ikke ville stride med daværende regerings integrationspolitik. Dette svarede daværende Social- og Indenrigsminister på, dog uden at det ændrede ved kommunernes oplevelse af, at forsøg på integrationsområdet ikke ville slå an hos den daværende regering.

Som ved forrige ansøgningsrunde blev lovhjemlerne udarbejdet og vedtaget, og kommunerne arbejdede med implementering frem til ikrafttrædelse d. 1. januar 2018.

Se svar fra Social- og Indenrigsministeriet i bilagsmappe 2.

Proces ved tredje ansøgningsrunde

Ved tredje og sidste ansøgningsrunde den 1. november 2017 blev der sendt 13 frikommuneansøgninger til Social- og Indenrigsministeriet.

Tablet 3: Forsøgsansøgninger ved tredje ansøgningsrunde

Forsøg	Ansøgende kommuner
Forenkling af bevillingsgrundlaget for revalidering	Vesthimmerland, Thisted, Jammerbugt og Aalborg
Ledighedsydelse - fritagelse for revurdering i 12. måned indenfor 18 måneder	Thisted, Rebild, Aalborg, Vesthimmerland og Jammerbugt
Fleksible rammer for løntilskud/jobrotation	Jammerbugt, Aalborg og Frederikshavn/Læsø
Sanktionering (Forenkling af sanktioneringsreglerne og mindre dokumentation)	Jammerbugt og Thisted
Lempede mentorregler (Mulighed for at fritage aktivitetsparate kontant- og uddannelseshjælpsmodtagere for ret- og pligt-mentor)	Jammerbugt og Aalborg
Lempede regler for IGU (Opblødning af muligheder ifm. IGU)	Jammerbugt, Vesthimmerland, Aalborg og Rebild
Fleksibelt kontaktføreløb for integrationsborgere	Vesthimmerland
Forlængelse af ressourceforløbsager	Frederikshavn/Læsø og Jammerbugt
Fritagelse fra krav til opdatering af indsatsplanens tilbud hver 6. måned i forbindelse med ressourceforløb	Vesthimmerland
Færre opfølgninger i relation til førtidspensionister i job med løntilskud	Vesthimmerland
Lempelse af forholdstalskrav ift. praktikker for ledighedsydelsesmodtagere	Vesthimmerland
Rehabiliteringsteams, teamets sammensætning og afholdelse af møder	Rebild, Vesthimmerland, Jammerbugt, Morsø og Aalborg
Fritagelse for indhentelse af LÆ265 i sager om jobafklaringsforløb	Rebild, Vesthimmerland, Jammerbugt, Morsø, Brønderslev, Frederikshavn/Læsø og Aalborg

Det nordjyske frikommunenetværk modtog den 21. december 2017 svarskrivelsen fra Social- og Indenrigsministeriet, hvori det fremgik, at der blev givet helt eller delvist tilsagn til at kunne påbegynde 10 ud af 13 forsøg.

Regeringen gav afslag på ansøgningen om lempede regler for IGU med begrundelsen om, at IGU var en treårig forsøgsordning som led i trepartsaftalen om arbejdsmarkedssintegration. Eventuelle ændringer ville derfor forudsætte opbakning fra arbejdsmarkedets parter.

Desuden blev der givet afslag på ansøgningen om rehabiliteringsteamets sammensætning, da alle faggruppers tilstedeværelse vurderedes at være nødvendig for at sikre borgerens retssikkerhed.

Endelig gav regeringen afslag på forsøget om forenkling af sanktionerreglerne og mindre dokumentation, idet det blev vurderet, at forsøget i vid udstrækning ville blive imødekommet gennem et kommende oplæg til regelforenkling af sanktionslovgivningen. I sin vurderingen lagde Regeringen vægt på, at frikommunenetværket i ansøgningen selv havde anført, at man helst så en generel regelændring frem for et forsøg. Den efterfølgende lovændring viste sig ikke at give helt de samme frihedsgrader, som ansøgningen fra Frikommunenetværket lagde op til, hvorfor det fortsat kunne være relevant ved en fremtidig mulig lovændring at se ind i frikommunenetværkets ansøgning.

Forsøgene blev lovhjemlet og forberedt, og trådte i kraft 1. juli 2018.

Se svar fra Social- og Indenrigsministeriet i bilagsmappe 2.

17 aktive forsøg fordelt på de deltagende kommuner

Der har i forsøgsperioden været 17 aktive forsøg, der blev implementeret og igangsat. Dette skyldes, at forsøg nr. 8 (tabel 4 nedenfor) vedr. uddannelsespålæg ikke blev iværksat, jf. begrundelsen på side 18 (indgår dog kort i evalueringen).

De 17 aktive forsøg var, som tidligere nævnt, varierende i omfang, antallet af involverede borgere og antallet af involverede kommuner. Nedenfor er for overskuelighedens skyld oplistet de 17 nordjyske forsøg, herunder de involverede kommuner som enten var med fra forsøgsstart eller kom med senere.

I oversigten i tabel 4 er forsøgene grupperet under fire temaer

- *Færre proceskrav – i samtale og borgermødet*
- *Færre proceskrav – i rehabiliteringsteams og med lægeattester*
- *Færre proceskrav – i den virksomhedsrettede indsats*
- *Nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen – hjælp til psykologbehandling og iværksætter*

Særligt bør fremhæves de to store forsøg, *Forsøg med formkrav ved lovpligtige samtaler* samt *Forsøg med rehabiliteringsteams, herunder JAF-sager og LÆ265*, idet de har involveret stort set alle de nordjyske kommuner, og må betegnes som frikommunenetværks "flagskibs-forsøg", der i sit indhold og omfang vurderes at give langt de største frihedsgrader, og derfor vurderes at indeholde det allerstørste potentiale for afbureaukratisering i fremadrettet lovgivning.

Tabel 4: Oversigt over de 17 aktive forsøg i forsøgsperioden grupperet under de 4 temaer

Nr.	Forsøg	Deltagende kommuner	Ikrafttræden
Færre proceskrav – i samtale og borgermødet			
1	Formkrav ved lovpligtige samtaler	Rebild, Thisted, Frederikshavn/Læsø, Aalborg, Hjørring, Mariagerfjord, Brønderslev, Jammerbugt og Vesthimmerland	1. juli 2017
2	Ledighedsydelse - fritagelse for revurdering i 12. måned indenfor 18 måneder	Thisted, Rebild, Aalborg, Vesthimmerland, Frederikshavn/Læsø og Jammerbugt	1. juli 2018
3	Fritagelse fra krav til opdatering af indsatsplanens tilbud hver 6. måned i forbindelse med ressourceforløb	Vesthimmerland	1. juli 2018
4	Fleksible rammer for uddannelse	Frederikshavn/Læsø, Jammerbugt og Thisted	1. juli 2017
5	Lempede mentorregler (Mulighed for at fritage aktivitetsparate kontant- og uddannelseshjælpsmodtagere for ret- og pligt-mentor	Jammerbugt og Aalborg	1. juli 2018
6	Fleksibelt kontaktføreløb for integrationsborgere	Vesthimmerland	1. juli 2018
7	Færre opfølgninger i relation til førtidspensionister i job med løntilskud	Vesthimmerland	1. juli 2018
8	(Delvis fritagelse fra uddannelsespålæg for en særlig delmålgruppe) Ikke påbegyndt	Aalborg	1. januar 2018

Nr.	Forsøg	Deltagende kommuner	Ikrafttræden
Færre proceskrav – i rehabiliteringsteams og lægeattester			
9	Rehabiliteringsteams, herunder delansøgningerne a) Fritagelse fra krav om at indhente lægeattest – LÆ265 – i de tilfælde, hvor der i forvejen foreligger tilstrækkelige helbredsmæssige oplysninger, også for sager om jobafklaringsager b) Fritagelse fra forelæggelse af visse sager ift. første jobafklaringsforløb	Rebild, Vesthimmerland, Mariagerfjord, Jammerbugt, Morsø, Frederikshavn/Læsø, Brønderslev, Thisted, Hjørring og Aalborg	1. januar 2018
10	Forenkling af bevillingsgrundlaget for revalidering	Vesthimmerland, Thisted, Jammerbugt, Hjørring og Aalborg	1. juli 2018
11	Differentiering i valg af lægeattester på sygedagpengeområdet	Morsø, Jammerbugt, Vesthimmerland, Hjørring og Rebild	1. januar 2018
12	Forlængelse af ressourceforløbsager	Frederikshavn/Læsø og Jammerbugt	1. juli 2018
Færre proceskrav – i rehabiliteringsteams og med lægeattester			
13	Fleksibilitet i forhold til forholdstalskravene	Jammerbugt, Thisted og Vesthimmerland	1. juli 2017
14	Fleksible rammer for løntilskud/jobrotation	Jammerbrugt, Aalborg og Frederikshavn/Læsø	1. juli 2018
15	Lempelse af forholdstalskrav ift. praktiker for ledighedsydelsesmodtagere	Vesthimmerland	1. juli 2018
Nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen – hjælp til psykologbehandling og iværksætteri			
16	Mikrolån	Aalborg	1. juli 2017
17	Mulighed for at fremme iværksætteri for dimittender	Frederikshavn/Læsø og Aalborg	1. juli 2017
18	Psykologbehandling	Jammerbugt, Thisted og Rebild	1. januar 2018

Evaluering af forsøgene

Inden igangsætning af forsøgene blev der til hvert forsøg udarbejdet evalueringsdesigns i dialog med VIVE, der havde indgået aftale med Social- og Indenrigsministeriet om at bistå frikommunenetværk med sparring og input til evalueringerne, dog uden at være involveret i den konkrete gennemførelse af evalueringerne.

I forhold til frikommunenetværkets to "flagskibs-forsøg" *Formkrav ved lovpligtige samtaler* samt *Forsøg med rehabiliteringsteams* besluttede frikommunenetværket at indgå aftale med konsulentfirma Rambøll om gennemførelse og udarbejdelse af evalueringerne på disse to forsøg for at sikre evalueringer af høj faglig kvalitet og dermed forventeligt større gennemslagskraft i en fremadrettet dialog om permanentgørelse af forsøgenes indhold. Rambøll blev bl.a. valgt til opgaven med afsæt i deres involvering i ministeriets første Frikommuneforsøg I.

Evalueringsdesigns for de enkelte forsøg kan ses i bilagsmappe 2.

Organisering af det nordjyske frikommunenetværk

Styringen af det nordjyske frikommuneforsøg blev organiseret på en måde, der drog fordele af, at kommunerne i netværket i forvejen havde en række eksisterende organiseringer og mødefora, hvor frikommune-deltagelsen kunne integreres. På den måde skulle der ikke skabes en helt ny organisering med nye møderækker.

KKR Nordjylland blev, som igangsætter og initiativtager til deltagelse i Frikommuneforsøg II, projekter for det samlede forsøg, og har løbende modtaget afrapporteringer på forsøgenes fremdrift.

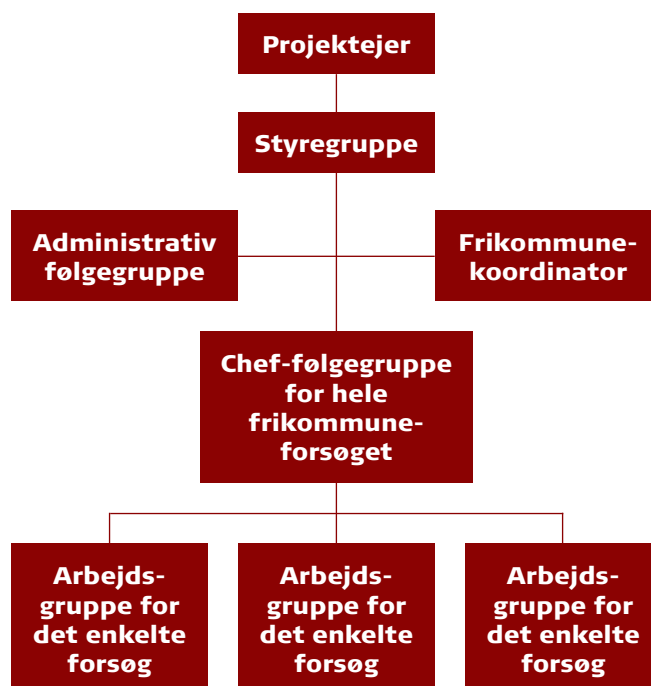
Styregruppen for Frikommuneforsøg II blev beskæftigelsesdirektørkredsen, der i forvejen var etableret for administrativt at understøtte KKR Nordjylland på beskæftigelsesområdet, mens den allerede etablerede gruppe af nordjyske jobcenter- og arbejdsmarkedschefer blev frikommuneforsøgets *chef-følgegruppe*.

Til at varetage koordinerende og administrative opgaver, herunder udarbejde evalueringsrapport, i forbindelse med Frikommuneforsøget, samt være i dialog med ministerier, styrelser, VIVE, og øvrige interessenter, blev der udpeget en *frikommune-koordinator*, en medarbejder fra Aalborg Kommune. Denne har løbende drøftet relevante emner med *den administrative følgegruppe* bestående af 3 arbejdsmarkedschefer, hvor sager er blevet forberedt og sidenhen forelagt chef-følgegruppen, styregruppen og projekter.

Hvert forsøg blev organiseret med en *frikommune-arbejdsgruppe* med repræsentanter fra alle deltagende kommuner. Hver frikommune-arbejdsgruppe udpegede en *tovholderkommune*, der havde til opgave at sikre udarbejdelse af evalueringsdesigns, løbende dialog mellem de involverede kommuner, løbende opfølgning og kontakten til frikommune-koordinator, gennemføre selve evalueringerne, mv.

Nedenfor er frikommunenetværkets organisering illustreret.

Organisering af det nordjyske Frikommunenetværk

Erfaring og læring ved deltagelse i Frikommuneforsøg II

Hovedformålet med frikommuneforsøgene på beskæftigelses- og integrationsområdet har, som nævnt, været at opnå viden og erfaring med at udføre beskæftigelsesindsats på en anden måde, end den gældende lov foreskriver den. Hensigten har netop været at bibringe ny viden og resultater, der forhåbentlig vil kunne føre til en ændring og forenkling af den kommunale beskæftigelsesindsats.

Det nordjyske frikommunenetværk har dog opnået erfaringer og viden, der rækker ud over de konkrete frikommuneforsøg, og som vurderes at være afgørende for at kunne lykkes med at gennemføre store og omfattende frikommuneforsøg i et netværk med mange kommuner. Disse erfaringer danner grundlag for en række væsentlige pointer i næste afsnit, der bør medtænkes i eventuelle fremtidige ønsker om at lade kommuner arbejde med frihedsgrader og forsøg på kommunale velfærdsområder.

Dertil kommer erfaringer med ministerierne og de ministerielle rammer for frikommuneforsøgene, som vurderes at have haft betydning for frikommuneforsøgene og deres mulighed for at blive gennemført i overensstemmelse med frikommunenetværkets intentioner. Disse erfaringer fremhæves ligeledes, da disse vurderes væsentlige at have for øje i Folketinget, hvis man reelt ønsker, at kommunerne skal bidrage med nytænkning af offentlige velfærdsopgaver, eksempelvis inden for beskæftigelses- og integrationsområdet.

Organisatoriske og politiske opmærksomhedspunkter ved at deltage i Frikommuneforsøg II

I forbindelse med afslutning af det nordjyske frikommuneforsøg i sommeren 2020 deltog en række medarbejdere, jobcenter- og arbejdsmarkedschefer og nordjyske politikere i fokusgruppeinterviews for herigennem at afdække og opnå viden om deres oplevelse og erfaring med følgende temaer:

1. Frikommunenetværket og det tværgående samarbejde
2. Den organisatoriske klargøring og set-up samt implementering, herunder ledelsesmæssigt fokus
3. Den fremadrettede læring
4. Resultaterne

Der blev gennemført fokusgruppeinterviews med følgende⁸⁾:

- 5 nordjyske politikere
 - Borgmester og KKR-formand Arne Boelt, Hjørring
 - Borgmester og KKR-næstformand Mogens Christen Gade, Jammerbugt
 - Borgmester og KKR-medlem Thomas Kastrop-Larsen
 - Borgmester og KKR-medlem Mikael Klitgaard, Brønderslev
 - Byrådspolitiker og udvalgsformand Edin Hajder, Mariagerfjord
- 8 nordjyske jobcenter- og arbejdsmarkedschefer
- 8 medarbejdere fra de nordjyske jobcentre med erfaring fra et eller flere frikommuneforsøg

8) Som følge af corona-situationen blev fokusgruppeinterviewene gennemført digitalt og i mindre grupper end oprindeligt tiltænkt.

De udsagn og oplevelser, som deltagerne redegjorde for under fokusgruppeinterviewene, er omsat til en række pointer, der bør medtænkes, hvis man på Christiansborg også fremadrettet ønsker at lade kommuner afprøve nye måder at arbejde med kommunal velfærd. Væsentlige opsummerende pointer

Kendskab til hinanden er vigtigt

Det har været afgørende for det politiske og ledelsesmæssige engagement og "commitment", at netværket har bestået af kommuner, der i forvejen kendte til hinanden, og i forvejen havde et samarbejde samt havde samme lokale og regionale udfordringer, eksempelvis mangel på læger.

Med netværk kommer man længere end alene

Det har været afgørende at være frikommune med andre kommuner i et fælles netværk. Det har givet vægt og tyngde til ansøgningerne, det har fordelt ressourcetrækket på flere, og det har sikret en større grad af kvalitet i ideerne, ansøgningerne og forsøgene efterfølgende. Hertil har der været mulighed for sparring kommunerne imellem i forbindelse med implementering og drift.

Afsæt ressourcer til en koordinerende funktion

Det har været afgørende, at der har været afsat en ressource til løbende og gennem hele forsøgsperioden at være koordinerende og samlende for de mange forskellige deltagere, kommuner og mellem det administrative, ledelsesmæssige og politiske led.

Ejerskabet skal bredes ud i netværket

Det har været afgørende, at de enkelte forsøg ikke er blevet styret fra en projektleder/koordinator alene, men at forsøgene har været organiseret i frikommune-arbejdsgrupper på tværs af deltagende kommuner med en tovholder-kommune i hver. Det har givet ejerskab på tværs af de mange deltagende kommuner og givet plads til variation kommunerne imellem.

Der skal være frihed i netværket

Det har været afgørende, at kommunerne frit i de kommunale udvalg har kunnet beslutte, hvilke frikommuneforsøg man har villet deltage i samt også hvordan.

Et fyrtårnsprojekt baner vejen for mere samarbejde

Med Frikommuneforsøg II og frikommunenetværket i Nordjylland er det oplevelsen, at der er skabt dialog og samarbejde om andet og mere end frikommuneforsøgene, også på medarbejderniveau. Dette er en positiv "spillover-effekt" af, at kommunerne er sammen om Frikommuneforsøg II og er logisk og geografisk forbundne.

Sørg for tværministerielt commitment

Blandt chefer og politikere i netværket fremhæves udfordringen i, at der på Christiansborg og på tværs af ministerierne ikke opleves et fælles engagement og enighed om værdien af frikommuneforsøgene. Som en af cheferne siger: *"det faktum at det er Social- og Indenrigsministeriet, der sætter frikommuneforsøgene i gang, men lovændringerne sker på beskæftigelsesministeriets område, er en udfordring"*.

Friere rammer er godt for borgere og skaber engagerende medarbejdere

Sørg for fortsat at skabe forenklinger på beskæftigelsesområdet. Forsøg uden efterfølgende lovændringer kan have den modsatte effekt og være demoraliserende for medarbejdere og kommuner, der taber gejsten. Som en siger: *"Jeg havde håbet, at vi kunne sætte et større præg. Noget af det vi synes, er vigtigt – det meningsskabende for borger – havde jeg håbet, var kommet med i den nye LAB"*.

De fulde opsamlinger fra fokusgruppeinterviewene kan ses i bilagsmappe 2.

Omfang af forsøg og ledelsesmæssigt fokus

De mange relevante erfaringer og pointer, som er skitseret ovenfor, baserer sig på det samlede netværks erfaringer.

Ser man ind de enkelte kommuner, har deltagelsen i Frikommuneforsøg II været forskellig, hvad angår antallet af kommuner, der har deltaget i de enkelte forsøg; det har varieret fra 1 til 9 kommuner, ligesom de enkelte kommuner har været med i alt fra 2 til 11 forskellige forsøg. Dette har ikke kun påvirket omfanget af forsøgene, men også volumen og dermed tyngden i de enkelte forsøg.

Erfaringen med at deltage i henholdsvis få eller mange forsøg er ikke blevet afdækket i interviews eller gennem de konkrete evalueringer. Alligevel har dette været drøftet i bl.a. den administrative følgegruppe for forsøget, og nedenfor er oplistet nogle overvejelser og refleksioner omkring dette, som er værd at fremhæve i den afsluttende evalueringsrapport, og som kan danne grundlag for fremtidige overvejelser i forbindelse med deltagelse i frikommuneforsøg eller lignende.

Deltagelse i forsøg kræver ledelsesmæssigt fokus – fra start til slut

At beslutte, ansøge om, udvikle, implementere, drifte, justere og til sidst evaluere et nyt tiltag, i dette tilfælde et frikommuneforsøg, der strækker sig over 3-4 år, kræver et vedvarende og koncentreret ledelsesmæssigt fokus fra start til slut.

Dette har i nogle kommuner vist sig vanskeligt i kombination med den daglige drift, nye nationale ændringer af beskæftigelseslovgivningen, ændringer i organisering og deltagelse i andre forsøg; enten via frikommune eller gennem de mange STAR-projekter, og set i bakspejlet kunne det have været gavnligt at have overvejet den ledelsesmæssige opfølgning gennem hele forsøgsperioden inden forsøgets start.

Overvej antallet af forsøg

Med ovenstående in mente er det en refleksion værd, qua erfaringerne fra Nordjylland, at vurdere dels omfanget af forsøg samlet set i et netværk og dels i den enkelte kommune. At en kommune deltager i mange forsøg vurderes ikke i sig selv at være en udfordring for et netværk og heller ikke i den enkelte kommune, da mange forsøg i en enkelt kommune faktisk kan betyde et stort fokus på de mange frihedsgrader og generelt kan påvirke medarbejdernes tilgange til borgere, hvor der generelt bliver et større fokus på individuelle løsninger.

Der kan dog være en risici ved, at en enkelt kommune deltager i flere forsøg og særligt i forsøg, hvor kommunen alene deltager. Her kan det betyde, at alle opgaver omkring forsøget alene skal varetages af kommunen selv, herunder planlægning, implementering, opfølgning og ikke mindst evaluering, ligesom der ikke vil været andre kommuner at sparre og udvikle med, og heller ikke dele de styringsmæssige og administrative opgaver og udfordringer med. Mange små forsøg, hvor kommunerne deltager alene, kan måske næsten gå lidt i glemmebogen hos medarbejderne, da de let kan forsvinde i driften.

Antallet af forsøg, set i lyset af ressourcer og ledelsesmæssigt fokus, bør derfor være genstand for en bevidst og grundig overvejelse, inden de påbegyndes. Omvendt kan mange forsøg – igen gennem en bevidst overvejelse – være medvirkende til et positiv spillover-effekt, hvor medarbejdere bliver fokuseret på individuelle løsninger for den enkelte borger.

Evalueringsdesigns er vigtige – men det kan stadig være vanskeligt at påvise sammenhænge

Med forsøgene er der udarbejdet evalueringsdesigns, der har skullet danne grundlag for evalueringerne. Flere forhold kan dog spille ind på, hvorfor nogle af forsøgene alligevel ikke kan påvise de ønskede effekter eller sågar det modsatte; at forsøget ikke har virket.

Inden for beskæftigelsessystemet vil der altid være tale om "de forbundne kar" – at én indsats ét sted kan have betydning for indsatsen og resultaterne et andet sted. Desuden kan det være vanskeligt at påvise, hvordan det havde set

ud uden forsøgene; for borgerne deltager jo ikke alene i ét forsøg, men er evt. omfattet af flere forsøg, ligesom den generelle lovgivning og fokus kan ændres undervejs i forsøgsperioden og dermed kan have betydning for borgers udvikling eller fodfæste på arbejdsmarkedet.

Dertil kommer, at nogle af forsøgene desværre har været med få borgere, samtidig med at data for forsøgets resultater desværre ikke har kunnet påvise sammenhænge til forsøget.

Derfor står det nordjyske frikommunenetværk med flere forsøg, som fortsat vurderes at kunne bibringe til mindre bureaukrati og færre proceskrav i kommunernes beskæftigelsesindsats samt frigive mere tid til og skabe mere mening for den enkelte borger. Evalueringerne kan dog ikke påvise sammenhængen, idet forsøgene ikke har kunne fremlægge tilstrækkelig dokumentation eller ikke er blevet anvendt nok til, at kommunerne kan bidrage med ny relevant viden på området.

Er Frikommuneforsøg kun et projekt i Social- og Indenrigsministeriet?

På Social- og Indenrigsministeriets hjemmeside står der følgende om frikommuneforsøg:

"Frikommuneforsøg er en del af regeringens samarbejde med kommunerne om afbureaukratisering, effektivisering og bedre styring i den kommunale sektor, og formålet er at afprøve nye måder at gøre tingene på i den offentlige sektor med henblik på at finde mere effektive løsninger, der kan sikre mere kvalitet for pengene og/eller mere tid til kernevelfærden i kommunerne. Erfaringerne fra forsøgene under frikommuneforsøget inspirerer løbende til forenkling og forbedring af de statslige regler".

Dette – og ønsket om at skabe en mere meningsgivende indsats for borgere – var afsættet for, at de nordjyske kommuner ønskede at deltage i Frikommuneforsøg II under temaet "En mere fleksibel beskæftigelsesindsats, herunder også nytænkning af integrationsområdet".

Erfaringerne 4 år senere er blandede, og der er i netværket tvivl om, hvorvidt regeringens intention, som den står formuleret på Social- og Indenrigsministeriets hjemmeside, afspejles i alle ministerier og styrelser.

Forsøg med integrationsmodtagere blev ikke godkendt

Tydeligst var den oplevelse i 2017, hvor de nordjyske kommuner gentagne gange oplevede, at forsøg, der indbefattede integrationsborgere, blev afvist med den begrundelse, at "forsøgene stred mod helt centrale elementer i regeringens politik på integrationsområdet"⁹. Dette argument stod KKR Nordjylland, som projektejer og initiativtager til den nordjyske deltagelse, undrende overfor og henvendte sig derfor til daværende Social- og Indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll og daværende Udlændinge- og Integrationsminister Inger Støjberg for at rådføre sig med disse om, hvilke forsøg der ikke ville stride med daværende regerings integrationspolitik.

I et samlet svar sendt fra Social- og Indenrigsministeren kvitterede denne for det nordjyske netværks arbejde med udvikling af nye metoder og tilgange på beskæftigelsesområdet. Ligeledes blev det understreget, at afslagene af forsøgene på integrationsområdet ikke skulle læses på den måde, at Regeringen ikke støttede op om ambitionen om at arbejde med nytænkning af indsatsen for integrationsborgere. Blot, blev det i svarbrevet understreget, at forsøgene skulle have et klart jobfokus og ikke måtte være i modstrid med regeringens overordnede politik på området, herunder at det skulle kunne betale sig at arbejde, pligten til at stå til rådighed samt en effektiv og konsekvent sanktionering. Regeringen ville derimod, som udgangspunkt, være åben over for forsøg, der fx så på indhold, organisering og timing i forhold til de jobrettede tilbud.

Dette var for kommunerne en indskrænkning af de ønsker til forsøg, som man i kommunerne vurderede relevante for integrationsborgere. I øvrigt også en erfaring som øvrige frikommunenetværk gjorde sig i samme periode.

⁹ Citat fra Social- og Indenrigsministeriets tilbagemeldinger.

Social- og Indenrigsministeriet opleves at stå alene med ønsket om kommunal nytænkning

Desuden var der hos kommunerne, hvilket ikke blot kom til udtryk under fokusgruppeinterviewene, men som også tidligere er kommet frem, en oplevelse af en underliggende modsætning mellem Social- og Indenrigsministeriets intentioner med frikommuneforsøget og Beskæftigelsesministeriets ønsker. Dette kom eksempelvis til udtryk ved de to ministeriers forskellige syn på evalueringer, hvor særligt Beskæftigelsesministeriet lagde vægt på tung evidensbaseret evaluering med kontrolgruppe, hvilket i mindre grad blev vurderet nødvendigt hos Social- og Indenrigsministeriet.

Ligeledes vurderes interessen fra Beskæftigelsesministeriets side ikke altid at have været tydelig for de nordjyske kommuner; eksempelvis under ministeriets arbejde med oplæg til en forenklet beskæftigelsesindsats, der ellers kunne have høstet viden og erfaring fra de nordjyske forsøg. De nordjyske kommuner blev ikke kontaktet eller på anden vis inddraget i det forberedende lovarbejde.

Statslige IT-systemer blev oplevet som hæmsko for fuld implementering af visse forsøg

Dertil kommer oplevelsen af, at der på den ene side er blevet givet lovhjemmel til forsøg på beskæftigelsesministeriets område, men på den anden side at frikommunerne fortsat har skullet agere i et IT-system, der har været styrende for indsatsen, og som ikke kunne tage højde for frihedsgraderne i forsøgene. Dette har betydet, at forsøget enten ikke er kommet i gang, eller at man i kommunerne har måtte agere med "work-arounds" og "laden som om" i IT-registreringerne.

Mistillid til den kommunale indsats giver ikke det bedste fundament for frikommuneforsøg

Endelig har der været en oplevelse af en mistillid til kommunernes intentioner med forsøgene. Mens deltagelse i Frikommuneforsøg II for kommunerne har handlet om at levere en anden og mere fleksibel og meningsgivende indsats for borgere med det formål at flytte fokus til resultater i stedet for proces, så har det været opfattelsen, at Christiansborg, Folketingets Beskæftigelsesudvalg, mv. har set på forsøgene som kommunernes forsøg på at "slippe" af sted med mindst mulig indsats.

Dette har været en ærgerlig erfaring at få, for det kunne have været et spændende og givtigt Frikommuneforsøg, hvis præmissen og holdningen fra start var, at viden og erfaringer skulle bibringe det samlede beskæftigelsessystem reel viden uden skelen til, om det var lokalt eller på Christiansborg, ideerne var blevet født.

Frikommuneforsøg og den forenklede lov om en aktiv beskæftigelsesindsats

Den 1. januar 2020 trådte en ny forenklet Lov om aktiv beskæftigelsesindsats i kraft. Nogle af forenklingerne var på områder, hvor de nordjyske kommuner kørte forsøg. Flere forsøg blev ikke påvirket af regelforenklingerne, andre delvist og et enkelt forsøg blev fuldt ud.

Det har været positivt at se, at nogle forsøg er blevet permanentgjort, inden evalueringerne foreligger, hvilket de nordjyske kommuner ser på med tilfredshed. Som det fremgår af tabel 5, blev en række forsøg dog ikke "overflødiggjort" som følge af ny Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, og derfor er der fortsat potentiale for yderligere forenklinger, jf. kapitel 2.

Table 5: Overview of pilot projects and consequences of LAB simplifications

Forsøg	Deltagende kommuner	Forenklingers betydning for forsøgene
Differentiering i valg af lægeattester på sygedagpengeområdet	Hjørring, Frederikshavn, Rebild, Vesthimmerland, Morsø og Jammerbugt	Forsøg ophører helt
Formkrav ved lovpligtige samtaler, herunder Fleksibelt kontaktførelse for integrationsmodtagere	Brønderslev, Frederikshavn/Læsø, Hjørring, Jammerbugt, Mariagerfjord, Rebild, Thisted, Vesthimmerland og Aalborg	Forsøg fortsætter uændret. Selvom der med den forenklede LAB blev lempet på kravene til samtaler, så har alle kommuner valgt at fortsætte med forsøget om samtaler, da der eksempelvis med forsøget kunne afholdes telefoniske og digitale samtaler.
Fleksibilitet i forhold til forholdstalskravene	Jammerbugt, Thisted og Vesthimmerland	Forsøg fortsætter uændret
Fleksible rammer for løntilskud og jobrotation	Aalborg, Jammerbugt og Frederikshavn	Forsøg fortsætter uændret
Fleksible rammer for uddannelse	Thisted, Jammerbugt og Frederikshavn	Forsøg ophører delvist Den del af forsøget, der vedrører mere end 6 ugers vejledning og opkvalificering til dagpengemodtagere, blev omfattet af den forenklede LAB-lov, og derfor ophørte denne del af forsøget.
Forenkling af bevillingsgrundlaget for revalidering	Thisted, Jammerbugt, Hjørring, Vesthimmerland og Aalborg	Forsøg ophører delvist Fra 1/1 2020 anvendes bestemmelsen i nuværende bek. om frikommuneforsøg II på beskæftigelses- og sygedagpengeområdet § 18 kun på nye revalideringssager, og ikke som hidtil også i sager om justering, forlængelse og ophør. Det er således målgruppen for indsatsen som ændres og ikke bestemmelsen.
Forlængelse af ressourceforløbssager	Frederikshavn/Læsø og Jammerbugt	Forsøg fortsætter uændret
Fritagelse for at opdatere indsatsplanens tilbud hver 6. måned	Vesthimmerland	Forsøg fortsætter uændret
Færre opfølgninger i forbindelse med førtidspensionister i job med løntilskud	Vesthimmerland	Forsøg fortsætter uændret

Forsøg	Deltagende kommuner	Forenklingers betydning for forsøgene
Ledighedsydelse - fritagelse for revurdering i 12. måned indenfor 18 måneder	Frederikshavn/Læsø, Rebild, Thisted, Vesthimmerland, Aalborg og Jammerbugt	Forsøg fortsætter uændret
Lempede forholdstalskrav i forhold til ledighedsydelsesmodtagere i virksomhedspraktik	Vesthimmerland	Forsøg fortsætter uændret
Lempede mentorregler	Jammerbugt og Aalborg	Forsøget ophører helt. Forsøget er blevet fuldt ud imødekommet via ny lovgivning, og derfor er forsøget ophørt.
Mikrolån	Aalborg	Forsøg fortsætter uændret
Mulighed for at fremme iværksætterier for dimittender	Aalborg	Ophører delvist. Efter 1. januar 2020 gælder kun den del af forsøget, der handler om fritagelse for rådighed og iværksætterplan. Den øvrige del (om at give mere end 6 ugers vejledning og opkvalificering til dagpengemodtagere) bliver omfattet af den forenklede LAB-lov, og den del af forsøget ophører derfor.
Psykologbehandling	Jammerbugt, Rebild og Thisted	Forsøg fortsætter uændret
Rehabiliteringsteams	Brønderslev, Frederikshavn/Læsø, Hjørring, Jammerbugt, Mariagerfjord, Morsø, Rebild, Vesthimmerland og Aalborg	Forsøg fortsætter uændret

4 / Færre proceskrav – i samtale og borgermødet

De mange proceskrav i samtalerne med borger, og i borgermødet generelt, har hos den kommunale beskæftigelsesindsats længe været opfattet som en begrænsende faktor i forhold til at levere den bedst mulige indsats til glæde for borgere og deres mulighed for at komme tættere på arbejdsmarkedet og opnå hel eller delvis beskæftigelse.

Desuden har de mange statslige proceskrav medført, at medarbejdere i mindre og mindre grad har anvendt deres faglighed i deres beskæftigelsesfaglige arbejde til fordel for at være styret af fastlagte regler, kadencer og indhold, som ikke altid har givet mening – hverken for borger eller for medarbejder.

De nordjyske kommuner har dog de sidste år prøvet kræfter med en række forsøg, der har bidraget til en friere og mere fagligt funderet indsats i kommunerne, som har fjernet unødige regler og krav, og har givet kommunerne mulighed for at tilrettelægge indsatsen anderledes end hidtil. Med færre uforståelige proceskrav og med mere værdighed for borger.

I dette kapitel opsummeres hvert af de forsøg, som overordnet kan kategoriseres som forsøg, der har bidraget med færre proceskrav i samtale og borgermødet. Under hvert forsøg er opridset indhold, erfaringer og ikke mindst fremadrettet anbefaling. Det drejer sig om følgende forsøg:

1. Formkrav ved lovpligtige samtaler (forsikrede ledige)
2. Formkrav ved lovpligtige samtaler (øvrige målgrupper)
3. Ledighedsydelse – fritagelse for revurdering i 12. måned inden for 18 måneder
4. Fritagelse for at opdatere indsatsplanens tilbud hver 6. måned
5. Fleksible rammer for uddannelse
6. Lempede mentorregler
7. Flexibelt kontaktføreløb for integrationsborgere
8. Færre opfølgninger ifm. førtidspensionister i job med løntilskud
9. Fritagelse for uddannelsespålæg til visse unge

Desuden beskrives netværkets samlede anbefalinger og erfaringer baseret på de enkelte forsøg. For mere uddybende beskrivelse af de enkelte forsøg henvises til bilagsmappe 1.

Samlede anbefalinger og erfaringer fra forsøg med samtaler og borgermødet

Overordnet har de forsøg, som har arbejdet med færre proceskrav i samtalen og borgermødet, resulteret i 3 "udfald": 1) Forsøg der anbefales permanentgjort fremadrettet, 2) forsøg der er blevet implementeret i ny lovgivning i forbindelse med ikrafttræden af den forenklede Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats i januar 2020, og 3) forsøg der fortsat vurderes at kunne bidrage med færre proceskrav og mindre bureaukrati, men hvor omfanget af forsøgsanvendelsen enten har været for lille, eller hvor datamaterialet ikke har været tilstrækkeligt til objektivt at kunne begrunde en permanentgørelse.

Med afsæt i forsøgene ønsker frikommunerne at sende følgende budskab:

Færre proceskrav er godt for borgere og medarbejdere – minimer og fjern dem fra lovgivningen

Forsøgene, der har arbejdet med færre proceskrav i samtalen og borgermødet, har på hver sin måde bidraget med viden om, at borgere og medarbejdere er tilfredse eller meget tilfredse med de færre proceskrav, de færre regler for reglernes skyld og for de friere og mere individuelt tilpassede muligheder.

I *samtaleforsøget for forsikrede ledige* er **tilfredsheden helt tydelig hos medarbejderne**, hvor langt de fleste har vurderet, at deres arbejde er blevet og har bidraget til at ressourcer har kunnet bruges, der hvor det gav mening. Og **også a-kasserne har tilkendegivet, at det har givet meget mere mening for borgere** og for deres ressourceforbrug.

Borgere er også tilfredse. Evalueringen viser det dog ikke helt så tydeligt som med medarbejdere. Dette skyldes, at der er en stor omsætning på denne målgruppe, og derfor har mange borgere ikke kendskab til og kan ikke sammenligne indsatsen før forsøget og efter det er igangsat.

Erfaringerne fra særligt samtaleforsøgene, men også *forsøget om revurdering af ledighedsydelsesmodtagere* på et lovfastsat tidspunkt, læner sig op af de undersøgelser som KL, i forbindelse med corona-erfaringerne fra foråret 2020, har udarbejdet. At medarbejdere og borgere er mere tilfredse, når indsatsen gøres fleksibel og i større grad bliver individuelt tilpasset.

Samtaler skal også fremadrettet kunne afholdes telefonisk eller digitalt

Såvel frikommunernes forsøg som erfaringerne fra beskæftigelsesindsatsen under corona-perioden har vist, at **de digitale samtaler bør være kommet for at blive**. De bidrager med meget mere fleksibilitet for den enkelte borger og **tager højde for de livssituationer**, der taler for, at samtalen med jobcentret bør foregå telefonisk eller digitalt; eksempelvis angst for at forlade eget hjem, store afstande i kommunen, borgere i delvis beskæftigelse, som mindst muligt skal "forstyrres" i deres ansættelse, mv.

Desuden viser evalueringerne, at færre regler omkring afholdelse af samtalerne i jobcentret bidrager til en **langt bedre ressourcefordeling hos de kommunale medarbejdere**, der kan anvende deres faglighed til at vurdere, hvornår samtaler bør afholdes personligt og andre gange kan afholdes telefonisk, fordi der eksempelvis er lagt en god plan. De timer, der herved frigives, vil kunne benyttes til de borgere, der har brug for lidt mere støtte og vejledning.

Harmoniser lovgivningen endnu mere

Desuden vil der fra frikommunenetværket lyde en opfordring til, at **man endnu engang kigger beskæftigelseslovgivningen igennem og vurderer, om alle de mange proceskrav**, som kan opleves forskellig fra målgruppe til målgruppe, giver mening. *Erfaringerne fra forsøget med opfølgning på førtidspensionister i løntilskud* viser indikationer på, at de, i lighed med fleksjobbere, kan få opfølgninger hvert 2½ år, uden dette har betydning for deres ansættelse. Visse regler bør forenkles og harmoniseres.

Ryd op i de mange regelsæt, der er overlappende og skaber forvirring for borger

Med den forenkede Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats blev der lusset ud i nogle af de mange regler, der gennem årene er kommet til som knopskydning på knopskydning. Frikommunenetværket vurderer, at der er **grundlag for yderligere regelforenklinger, også på tværs af lovgivninger**. Et eksempel herpå er fra forsøget med *revurdering af ledighedsydelsesmodtagere*, som vidner om, at borger skal deltage i en række møder, der er overlappende, heder noget forskelligt, ligger på forskellige ukoordinerede tidspunkter i forløbet samt udspringer af forskellige lovgivninger. Disse forskellige møder kan være svære for borger at forstå eller adskille fra hinanden. Og eneste resultat er utryghed hos borger – og et unødigt ressourceforbrug hos jobcentrets medarbejdere.

De enkelte forsøg med færre proceskrav i samtaler og borgermødet

De forsøg der har prøvet kræfter med færre proceskrav i samtalen eller i borgermødet beskrives kort nedenfor med fokus på indhold, forsøgets målgruppe og ikke mindst forsøgets resultater, erfaringer og anbefalinger.

Formkrav ved lovpligtige samtaler (forsikrede ledige)

Deltagende kommuner:

Aalborg Kommune, Brønderslev Kommune, Frederikshavn Kommune, Hjørring Kommune, Jammerbugt Kommune, Mariagerfjord Kommune, Thisted Kommune, Rebild Kommune og Vesthimmerlands Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg ønskede de nordjyske frikommuner at lave forsøg med de lovpligtige jobsamtaler for forsikrede ledige. Således rummede forsøget følgende ønske:

- Samtalernes form: fritagelse fra de lovpligtige samtalers samtaleform, så enkelte samtaler kunne afholdes på en anden måde end personligt fremmøde fx telefonisk samtale eller som gruppesamtale/workshop eller lignende.
- Samtalernes indhold: fritagelse fra de lovpligtige samtalers indhold, så kommunerne kunne afholde samtaler, der var individuelt tilpasset den lediges behov ift. vejen mod job.
- Samtalernes kadence: fritagelse fra den lovfastsatte kadence for lovpligtige samtaler, så kommunerne kunne have større fleksibilitet til at tilrettelægge individuelt tilpassede samtaleforløb fx med afsæt i vurdering af borgers risiko for langtidsledighed. Desuden mulighed for at placere fællessamtaler med a-kassen anderledes.

I forsøget har kommunerne haft mulighed for at vurdere, om de vil benytte sig af en eller flere af de ovenstående fritagelsesmuligheder. Målet med forsøget har været at afprøve, om der har kunnet opnås samme eller bedre effekt, men med et mere fleksibelt og individuelt tilrettelagt samtaleforløb for målgruppen.

Som det fremgår af tabellen nedenfor, har de fleste kommuner deltaget i alle tre af forsøgets fritagelsesmuligheder:

Tabel 6: Oversigt over kommuner og fritagelsesmuligheder i forsøget

Kommune	Fritagelsesmulighed vedr. samtalens form	Fritagelsesmulighed vedr. samtalens indhold	Fritagelsesmulighed vedr. samtalens kadence
Aalborg	Deltager	Deltager ikke	Deltager
Brønderslev	Deltager	Deltager	Deltager
Frederikshavn	Deltager	Deltager	Deltager
Hjørring	Deltager	Deltager	Deltager
Jammerbugt	Deltager	Deltager	Deltager
Mariagerfjord	Deltager	Deltager	Deltager ikke
Rebild	Deltager ikke	Deltager	Deltager
Thisted	Deltager (kun sæsonledige)	Deltager ikke	Deltager ikke
Vesthimmerland	Deltager	Deltager	Deltager

To ud af de ni kommuner har haft et mere afgrænset forsøg rettet mod en eller flere udvalgte subgrupper blandt forsikrede ledige. Det gælder Thisted Kommune, som udelukkende har haft fokus på at gøre forsøg med samtalsform ift. sæsonledige, samt Mariagerfjord Kommune, som udelukkende har haft fokus på at gøre forsøg med samtalsform og indhold for udvalgte subgrupper.

Det overordnede formål med forsøget har for kommunerne været at etablere mulighed for et mere individuelt tilpasset og fleksibelt kontaktføreløb i ledighedsperioden for forsikrede ledige, således at den ledige i højere grad ville opleve nogle samtaler og indsatser i kontaktføreløbet, der gav mening for den enkelte. En ambition har foruden en større borgertilfredshed og en større tilfredshed hos medarbejdere i jobcentret desuden været, at jobcentret fik mulighed for at optimere ressourceanvendelsen, således at der kunne bruges færre ressourcer på de stærkeste ledige og flere ressourcer til de ledige, der var i risiko for langtidsledighed og kunne have behov for flere eller længere personlige samtaler.

Forsøgets målgruppe:

Den primære målgruppe for forsøget var forsikrede ledige, mens den sekundære målgruppe for forsøget var myndighedsbehandlere, der positivt forventedes at opnå et fagligt råderum i det beskæftigelsesrettede arbejde med målgruppen samt positive lettelser i det administrative arbejde.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Evalueringen fra konsulentfirmaet Rambøll viser følgende:

- Frikommuneforsøget har stort set ikke ændret på andelen af borgerne, som efterfølgende opnår beskæftigelse samt omfanget af den efterfølgende beskæftigelse (beskæftigelsesgraden).
- Forsøget har samlet set ikke øget andelen af borgerne, som efterfølgende er på dagpenge.
- Forsøget har medført øget tilfredshed blandt interesserterne i forsøget.

Desuden er der opnået følgende erfaring med forsøgets form, indhold og kadence:

- **Kommunernes implementeringserfaringer med samtalerne form:** Fra kvalitative interviews fremgår det, at kommunerne primært har implementeret andre samtaleformer end personlige samtaler til subgrupper af ledige. Enkelte kommuner har imidlertid lagt andre samtaleformer ud til en mere bred anvendelse på hele målgruppen fx informationsmøder og gruppesamtaler. Det har krævet udvikling og tilpasninger at nå til de former, der er bedst erfaring med.
- **Kommunernes implementeringserfaringer med samtalerne indhold:** Fritagelsesmuligheden er bragt i anvendelse af alle kommuner, der anvender øvrige samtaleformer som en del af det lovpligtige kontaktføreløb. Derudover har seks af kommunerne i forsøget også anvendt dispensationen fra lovpligtigt indhold til at give friere rammer for individuelle jobsamtaler. Enkelte har koblet dette til et strategisk kompetenceløft og indførelsen af tilgange og metoder i den jobrettede samtale.
- **Kommunernes implementeringserfaringer med samtalerne kadence:** Syv kommuner har anvendt fritagelsesmuligheden til at udskyde første fællessamtale med a-kasserne. Implementeringen har været enkel og ligetil, idet samtalen blot lægges 1-2 måneder senere. Derudover har fem kommuner anvendt dispensation fra krav til kadencen i de almindelige jobsamtaler til at give flere samtaler til ledige, der vurderes i risiko for langtidsledighed og færre til dem, der vurderes hurtigere at komme i job ved egen indsats.

I forhold til borgerne viser evalueringen, at den samlede vurdering af tilfredsheden med mødet med jobcentret overordnet er blevet fastholdt på samme niveau som før frikommuneforsøget. Dette skal ses i lyset af, at der med gruppen forsikrede ledige er en meget stor omsætning, og dermed har borgere ikke haft kendskab til, hvordan det var før og efter forsøget blev igangsat. Det der peges på som betydningsfuldt for denne overordnede tilfredshed er bl.a., at de har kunnet få flere/hyppigere samtaler efter behov og kortere eller færre, hvis de ikke har haft behov; at der har været differentierede kontaktformer fx workshops og telefonsamtaler; og at det har været målrettet og relevant jobrådgivning, de har fået i deres samtaler.

Evalueringen peger desuden på, at forsøget har haft en mere tydelig virkning på medarbejdere, der arbejder med indsatsen for forsikrede ledige. Mere end halvdelen af de

adspurgte medarbejdere oplever, at forsøget i høj grad har bidraget til bl.a. en styrket kvalitet i indsatsen, en øget motivation, en bedre ressourceudnyttelse samt øget tillid til deres faglige skøn. A-kasserne udtrykker også tilfredshed i forhold til borgere og deres egen ressourceoptimering.

Med afsæt i de resultater der er skabt, og ikke mindst de erfaringer der er gjort med et mere fleksibelt kontaktforsøg til gavn for borgere, medarbejdere og også a-kassemedarbejdere, så er det frikommunernes **klare vurdering og anbefaling:**

- At forsøgets indhold permanentgøres ved fremtidig lovgivning på området
- At overordnet har forsøget vist, at der, med et mere fleksibelt og individuelt tilrettelagt samtaleforløb for målgruppen og dermed færre processuelle krav, kan opnås beskæftigelseseffekter på niveau med sammenlignelige kommuner
- At borgernes tilfredshed med kontakten med jobcentret indikerer, at de ændrede formkrav har bidraget til at skabe samtaler, der i lidt højere grad tager udgangspunkt i borgernes individuelle behov
- At borgere der har erfaring med jobcentrets tilbud om anden samtaleform, fx telefonisk, vurderer dette som meningsfuldt
- At medarbejderne vurderer, at forsøget blandt andet har bidraget til at styrke kvaliteten i indsatsen, forbedret ressourceudnyttelsen (samtaler efter behov), øget motivationen samt skabt øget tillid til medarbejdernes socialfaglige skøn

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Formkrav ved lovpligtige samtaler (øvrige målgrupper)

Deltagende kommuner:

Rebild Kommune, Jammerbugt Kommune, Frederikshavn Kommune og Vesthimmerlands Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg – og i lighed med forsøget med formkrav ved lovpligtige samtaler for forsikrede ledige – var ønsket også for andre målgrupper end forsikrede ledige at udvikle nye, mere fleksible kontaktforsøg med afsæt i en mere individuelt og målrettet indsats i forbindelse med de lovpligtige samtaler med fokus på borgernes individuelle behov frem for "one size fits all". Dermed var sigtet at bidrage til øget motivation, empowerment og jobeffekt.

Ud over en forventning om at en ændring i de lovpligtige samtaler ville gavne borgere positivt, var det også forventningen, at jobrådgivernes faglighed og viden om det lokale arbejdsmarked kunne bringes i spil i samtalen. Endelig var der en forventning til, at mere fleksibilitet kunne sikre bedre prioritering af kommunernes ressourcer, og at de kunne benyttes, der hvor det blev vurderet, at de kunne skabe mest effekt.

Som med forsøget for forsikrede ledige ønskede kommunerne også for øvrige målgrupper at kunne fravige gældende regler for så vidt angik *samtalens form, samtalens indhold og samtalerne kadence*. Det betød:

- Samtaler kunne også afholdes telefonisk eller digitalt, som gruppesamtale, workshop eller lignende, samt via andre medarbejdere – eksempelvis virksomhedskonsulenter eller mentorer og dermed ikke kun personligt med myndighedsrådgiver (samtalen form)
- Samtaler kunne tage afsæt i den enkelte borger og ikke være bundet af et fastsat indhold (samtalen indhold)
- Samtaler kunne afholdes, når det gav mening og dermed ikke udelukkende på et lavfastsat tidspunkt (samtalerne kadence)

De deltagende kommuner valgte primært at anvende de tre typer af fritagelser i kontaktforsøget. Eneste undtagelse var i forhold til samtalens indhold, hvor Rebild valgte at fastholde indholdet i henhold til gældende lovgivning.

Ud over en forventning om at borgere og medarbejdere ville opleve, at samtalerne kunne tilrettelægges mere individuelt

end hidtil og ville være tilfredse med dette, var der også fra kommunerne en forventning om, at en mere målrettet indsats i samtaleforløbet kunne sikre, at flere kom i beskæftigelse, og at ledighedsperioden generelt ville blive forkortet.

Forsøgets målgruppe:

Den primære målgruppe for forsøget var som udgangspunkt sygedagpengemodtagere, kontant- og uddannelseshjælpsmodtagere, borgere på revalideringsydelse, ledig-

hedsydelsesmodtagere samt borgere i ressourceforløb og jobafklaring. Derudover var beskæftigelsesmedarbejderne en sekundær målgruppe, fordi forsøget også forventedes at have en betydning for deres arbejde med målgruppen.

I praksis varierede anvendelsen af forsøgets bestemmelser dog fra kommune til kommune, og skemaet viser, hvilke målgrupper der var omfattet i hvilke kommuner.

Tabel 7: Oversigt over kommuner og målgrupper

Målgruppe	Rebild	Jammerbugt	Frederikshavn	Vesthimmerland
Jobparate kontanthjælpsmodtagere			X	X
Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere			X	X
Revalidender				X
Borgere på Sygedagpenge	X	X		X
Borgere på Ledighedsydelse				X
Borgere på Ressourceforløb			X	X
Udd.parate uddannelseshjælpsmodtagere		X		X
Aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere		X		X
Borgere i Jobafklaring				X

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Evalueringen af frikommuneforsøget vedrørende kontaktforløbet med øvrige målgrupper viser overordnet, at borgere omfattet af forsøget hverken klarer sig bedre eller dårligere i forhold til at komme i beskæftigelse, uddannelse eller at blive helt eller delvist raskmeldt, end når der sammenlignes med hele landet og med Nordjylland. Med andre ord er resultaterne på niveau med resultater fra de kommuner, der ikke har deltaget i forsøget. Dermed vurderes det at kunne udledes, at proceskrav i forbindelse med samtaleindhold, form og kadence umiddelbart bør anses som overflødige og med fordel kan erstattes med friere rammer til kommunerne.

Erfaringerne fra forsøget viser desuden, at muligheden for særligt at afholde telefoniske samtaler har været af stor værdi i forhold til at tilrettelægge kontaktforløbet langt mere fleksibelt og med afsæt i borgerens individuelle behov. Eksempelvis gjorde telefonsamtalerne det muligt med en hyppigere kontakt til de borgere, som havde behov for dette. Desuden har det vist sig, at telefoniske samtaler har skabt tryghed for borgere, der havde brug for trygheden ved at holde samtalen i eget hjem. Endelig har borgere oplevet besparelse på transporttid og udgifter til transport.

Desuden understøttes forsøgets erfaringer med de erfaringer, som alle landets kommuner opnåede under suspendering af beskæftigelsesindsatsen i forbindelse med Covid-19 i foråret 2020; at telefoniske og digitale samtaler er et godt supplement til de personlige samtaler.

Derudover har forsøget givet god erfaring og læring i forhold til at kunne tilrettelægge indholdet mere fleksibelt, således at jobcentret, sammen med borger, har kunnet skabe en langt mere individuelt rettet indsats med afsæt i den enkelte borgers konkrete situation, hvilket også har givet ejerskab til borgeren. Endelig har det givet mening at kunne lægge samtalerne, når der reelt var et behov og eksempelvis at kunne afvente behandlingsplan i det primære sundhedssystem, inden en aftale med jobcentret blev fastlagt.

I forhold til borgernes oplevelse og tilfredshed kan der med afsæt i evalueringen ikke udledes en entydig konklusion. Afhængig af målgruppe og kommune varierer svarene og tilfredsheden. Dog ses alligevel i evalueringen en tendens til øget borgertilfredshed med de friere rammer omkring samtalen.

Langt hovedparten af medarbejderne, der har arbejdet med forsøget, har oplevet, at deres arbejde er mere meningsfuldt og har øget deres motivation. Desuden oplever langt de fleste, at forsøget har øget tilliden til deres faglige skøn i arbejdet, og at forsøget har bidraget til at styrke kvaliteten i indsatsen for borgerne.

Med ikrafttræden af den forenkede Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats i januar 2020 blev noget af forsøgets indhold imødekommet, og således er der sket lempelser i forhold til samtalerne kandidate. Der er dog fortsat forenklingspotentiale og derfor – og i tråd med anbefalingerne fra forsøget med forsikrede ledige - er det kommunernes **klare anbefaling, at:**

- Der sker lovgivningsmæssige forenklinger af proceskravene omkring samtalerne indhold og form, således at samtalen tilpasses den enkelte og denne situation og ikke afholdes efter fastsatte statslige regler. Dette indebærer:
- at lovgivningen tilpasses, så der også fremadrettet og permanent skabes mulighed for at afholde telefoniske og virtuelle samtaler i de situationer, hvor det giver mening ud fra faglige vurderinger i den konkrete situation, samt
- at indholdet i samtalen kan tage afsæt i borgerens situation

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Ledighedsydelse – fritagelse for revurdering i 12. måned inden for 18 måneder

Deltagende kommuner:

Thisted Kommune, Rebild Kommune, Aalborg Kommune og Jammerbugt Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg ønskede de deltagende kommuner at kunne undtages fra reglerne om at foretage den lovpligtige revurdering af borgernes ret til fleksjob efter 12 måneder på ledighedsydelse inden for 18 måneder, da denne revurdering blev vurderet unødvendig. Det blev den, idet kommunerne løbende, i forbindelse med kontaktførelsen med borger, foretager en kvalificeret revurdering, herunder en revurdering af borgerens rådighed, behov for støtte til at komme i job samt behov for afklarende tiltag. Det kommunerne kunne se med regelsættene omkring borgere på ledighedsydelse var, at der var overlap mellem en række bestemmelser, hvor borger skulle vurderes. De mange forskellige vurderinger var medvirkende til at skabe et unødigt pres på borgerne og gav dem en usikkerhed omkring forsørgelsesgrundlag, hvormed fokus på job kunne mistes. Endvidere var det oplevelsen, at regelsættet bidrog til, at kommunerne anvendte ressourcer på at gennemføre en rettidig revurdering mellem 12-18 måneders ledighed, uden værdi for sagen eller borger men med spildte ressourcer, der i højere grad kunne have været anvendt på jobskabelse i samarbejde med borgerne.

Med frikommuneforsøget har det været hensigten at skabe en forenkling i regelsættet med det formål, at borgerne ville komme til at opleve sammenhænge mellem behov og indsats. Ønsket var, at det var borgers individuelle situation, der var bestemmende for, hvilke indsatser og tilbud der skulle igangsættes på et givent tidspunkt. Ligeledes var det ønsket, at det enkelte kontaktførelse med borger indeholdte en helhedsvurdering i forhold til den indsats, borger kunne have behov for fremadrettet, herunder ligeledes om borger fortsat stod til rådighed, eller om der var behov for andre indsatser og forsørgelsesydelser.

Forventningen til forsøget var, at kommunerne ville kunne anvende ressourcerne på endnu mere jobfokus i samtalen med borger. Dermed var det forventningen, at perioden på ledighedsydelse kunne begrænses eller som minimum

være uforandret, samtidig med at der blev anvendt en mere enkel og gennemskuelig indsats, end det var tilfældet med lovgivningen på området.

Forsøgets målgruppe:

Målgruppen for forsøget har været borgere på ledighedsydelse. Der har i forsøgsperioden løbende været ca. 1500 borgere på ledighedsydelse fordelt på de fire deltagende kommuner. Samtlige borgere, der har modtaget ledighedsydelse i forsøgsperioden, har været omfattet af forsøget. Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Overordnet er der i forsøgsperioden sket en reduktion i den gennemsnitlige sagslængde, og dette til trods for at der bl.a. i Aalborg Kommune er flere på ledighedsydelse ved forsøgets afslutning end ved forsøgets start. Med andre ord har det været muligt at nedbringe den gennemsnitlige varighed på ledighedsydelse til trods for, at proceskravet om revurderingen er fjernet.

Desuden viser evalueringen, at medarbejdere på tværs af kommunerne i nogen grad eller i høj grad har oplevet, at forsøget har været med til at forenkle sagsbehandlingen på området. Desuden tegner der sig et billede af, at der med forsøget har været en oplevelse af, at de administrative opgaver er blevet lettet, og at denne afbureaukratisering har frigivet ressourcer til at fokusere endnu mere på den virksomhedsrettede indsats men også til at nå flere samtaler med borgerne. Der er oplevet en frihed til at iværksætte indsatser, når det gav mening for den enkelte borger, hvilket vurderedes at have understøttet en empowerment-tilgang samt styrket rådgivernes faglighed. Rådgiverne på tværs af kommunerne har været enstemmigt enige om, at forsøget, og dermed fritagelsen for revurderingen efter 12 måneder inden for 18 måneder på ledighedsydelse, har givet mening.

Derfor anbefales det fra kommunerne, at forsøgets indhold permanentgøres i en fremtidig lovgivning, og at der herved skabes mindre bureaukrati i den kommunale beskæftigelsesindsats, og at borgere og medarbejdere får glæde af færre proceskrav og en mere individuelt tilrettelagt indsats.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Fritagelse for at opdatere indsatsplanens tilbud hver 6. måned

Deltagende kommune:

Vesthimmerlands Kommune.

Forsøgets indhold:

Vesthimmerlands Kommune valgte at deltage i et forsøg, hvor de kunne undlade at opdatere indsatsplanen for en ressourceforløbsborger hver 6. måned. Afsættet for dette ønske var reglerne om, at tilbud og aktiviteter samt opfølgning skulle fastlægges i indsatsplanen for en periode på mindst 6 måneder ad gangen, samt at planen løbende skulle justeres. Med andre ord skulle kommunen pr. automatik hver 6. måned opdatere planen – også selvom der ikke var nyt i planen. Dette vurderede kommunen var med til at skabe forvirring og usikkerhed hos borgere, der ofte ikke kunne se mening med det. Desuden oplevede kommunen, at der blev brugt unødvendige administrative ressourcer på at sende indsatsplanen til borger uden reelle ændringer i indholdet. Derfor ønskede kommunen friere rammer, mindre bureaukrati og en individuel vurdering af, hvornår indsatsplanen skulle justeres og opdateres med afsæt i borgers situation og behov.

Forventningen var, at man med forsøget ville undgå at udarbejde og formidle en indsatsplan til borger, som ikke gav mening, og at dette ville øge borgertilfredsheden hos borgere i ressourceforløb. Dertil kom en forventning om, at medarbejderes faglighed ville blive bragt i spil, når det var borgeres reelle forhold, der var afgørende for indsatsplanens opdatering og ikke proceskrav i lovgivningen.

Forsøgets målgruppe:

Målgruppen for dette forsøg var borgere i ressourceforløb. En målgruppe for hvem det ikke ville give mening med en opdatering af deres indsatsplan hver 6. måned, fordi deres forløb ofte er lange. Målgruppen er karakteriseret ved at have flere komplekse problemstillinger i form af eksempelvis misbrug, psykisk sygdom, fysisk sygdom, familieproblematikker, meget begrænset arbejdsmarkedstilknytning osv. Det er dermed ofte også en målgruppe, for hvem det er krævende at skulle forholde sig til de mange dokumenter fra kommunen, herunder indsatsplanen som bliver opdateret måske uden faglig begrundelse, og uden borgers situation kræver det.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Evalueringen af dette forsøg viser, at forsøget kun er blevet bragt i anvendelse en gang (der er kun én registrering i Vesthimmerlands fagsystem). Det vurderes, at en af årsagerne til dette bl.a. skal findes i, at Vesthimmerland har deltaget i mange forsøg, og at medarbejdere eventuelt har haft svært ved at overskue de mange forsøg. Desuden peges på, at der med forsøget, og for at kunne evaluere, blev indført krav til medarbejderne om at udarbejde journalnotat samt markere borger i fagsystemet, når de bragte forsøget i anvendelse. Med andre ord: Med forsøget blev der lagt op til mindre bureaukrati, men medarbejdere har eventuelt oplevet krav om registreringer til evalueringen som nye bureaukratiske og besværlige tiltag.

Der er med regelforenklingen i Lov om en Aktiv Beskæftigelsesindsats kommet forenklinger i forhold til borgere i ressourceforløb. Således fremgår indsatsen nu af Min Plan og ikke som en særskilt del af rehabiliteringsplanen. Dette har medvirket til mindre administration og forenkling af sagsgange. Dette vurderes at være en afbureaukratisering, der har skabt fordele for både borgere og medarbejdere, da det giver flere ressourcer til kerneopgaven med borgerne. Med afsæt i dette, samt det faktum, at forsøget kun har været anvendt en gang, **vurderes der ikke at kunne gives anbefalinger**, ligesom borger med ny lovgivning er kommet mere i fokus.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Fleksible rammer for uddannelse

Deltagende kommuner:

Jammerbugt Kommune, Thisted Kommune og Frederikshavn Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg ønskede kommunerne at få mulighed for at bevilge de former for uddannelse, som de vurderede mest effektfulde i forhold til at bringe den enkelte ledige dagpengemodtager hurtigst muligt i varig beskæftigelse. På daværende tidspunkt gjaldt følgende begrænsninger: Maks. 6 ugers vejledning og opkvalificering inden for de første 26 ugers ledighed for dagpengemodtagere under 30 år med en erhvervskompetencegivende uddannelse samt for dagpengemodtagere over 30 år. Herudover var der en begrænsning

i forhold til at bevilge studie- og erhvervskompetencegivende uddannelse til dagpengemodtagere under 30 år. Det var disse regler, der blev vurderet til at stå i vejen for jobcentrenes mulighed for bl.a. at løfte ledige fra ufaglært til faglært tidligt i ledighedsforløbet. Kommunerne fik med forsøget lov til at se bort fra disse regler, og havde en forventning om en stigning i antallet af ledige ufaglærte eller faglærte med forældede kompetencer, som påbegyndte en studie- eller erhvervskompetencegivende uddannelse.

Forsøgets målgruppe:

Følgende målgrupper var omfattet af forsøget:

- Dagpengemodtagere uden en kompetencegivende uddannelse
- Dagpengemodtagere med en uddannelse der var forældet, eller hvor den pågældende ledige af skånehensyn ikke kunne fortsætte inden for sit uddannelsesområde

Disse målgrupper fik mulighed for at modtage vejledning og opkvalificering i mere end 6 uger inden for de første 26 ugers ledighed.

Derudover var følgende målgruppe også omfattet af forsøget

- Dagpengemodtagere under 30 år uden kompetencegivende uddannelse
- Dagpengemodtagere under 30 år med en uddannelse der var forældet, eller hvor den pågældende ledige af skånehensyn ikke kunne fortsætte inden for sit uddannelsesområde

Her gav forsøget mulighed for at give tilbud om studie- og erhvervskompetencegivende uddannelse.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Evalueringen af forsøget viser, at forsøget har været bragt i anvendelse i få sager. I alt 26 borgere er blevet omfattet af forsøgsbestemmelserne og er blevet tilbudt uddannelse (vejledning og opkvalificering), som de uden forsøget ellers ikke ville være berettigede til. 8 af borgerne var under 30 år, og de resterende 18 borgere var over 30 år. Forsøget har hovedsageligt været brugt i jobcentrenes indsats for at løfte ufaglærte ledige til faglærte, hvilket var i tråd med intentionerne med forsøget. Desuden viser resultaterne, at størstedelen af de deltagende borgere efterfølgende er blevet ansat som voksenlærling, er kommet i ordinær beskæftigelse eller påbegyndte ordinær uddannelse.

Årsagen til den begrænsede brug af mulighederne i forsøget vurderes bl.a. at være, at der i forsøgsperioden fra politisk hold også har været et stort fokus på at styrke mulighederne for opkvalificering af ledige. Det fokus har løbende i perioden givet jobcentrene nogle flere muligheder for at iværksætte uddannelsesforløb for ledige, hvilket har gjort, at mulighederne der var givet i forsøget er trådt i baggrunden i jobcentrenes samlede opkvalificeringsindsats.

Konjunkturerne i forsøgsperioden har derudover gennemgående været gode, og de nyledige har derfor haft forholdsvis hurtig adgang til job – uanset at jobcentrenes vurdering har været, at de ledige kunne have haft behov for et kompetenceløft i forhold til at sikre mere varige beskæftigelsesmuligheder.

Med så få borgere, der har været involveret i forsøget, kan der derfor ikke med afsæt i evalueringen fastslås, om det havde den tilsigtede effekt med tidlig mulighed for opkvalificering.

Kommunerne kan dog konstatere, at der med ikrafttrædelse af den forenklede Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats gældende fra januar 2020, samt de politiske aftaler fra juni 2020 der skal styrke mulighederne for opkvalificering af de ledige, så er jobcentrenes fremadrettede muligheder for at iværksætte opkvalificering af ledige målrettet arbejdsmarkedets behov tidligt i ledighedsforløbet blevet indfriet.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Lempede mentorregler

Deltagende kommuner:

Jammerbugt Kommune og Aalborg Kommune.

Forsøgets indhold:

Kommunerne ønskede med dette forsøg at opnå erfaring med at undlade at tilbyde ret-og pligt-mentor til visse grupper af aktivitetsparate kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere, eksempelvis i forbindelse med svær sygdom, som loven ellers foreskrev. Derudover ønskede kommunerne at gøre forsøg, hvor kontakten under en mentorindsats kunne tilrettelægges mere fleksibelt end lovens krav om kontakt hver 2. uge, samt mulighed for at bevilge mentorindsatsen indtil borgerne var klar til et aktivt tilbud, og ikke frem til tilbuddet kunne iværksættes, som gældende lov stillede krav om.

Begrundelsen for helt at undtage for ret-og pligtmentor til visse borgere var, at det i visse situationer ikke gav mening med en mentor; eksempelvis alvorlig sygdom eller andre personlige forhold hvor der måske også var andre støtteinstanser sat i værk.

Forventningen til forsøget var dels, at borger ville opleve en mere meningsgivende og individuelt tilpasset indsats, dels at medarbejdere ville opleve mere mening i opgaveløsningen.

Forsøgets målgruppe:

Målgruppen for forsøget var alle aktivitetsparate kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere, som:

- var alvorligt syge i hjemmet eller
- var indlagt på sygehuset evt. på psykiatrisk afdeling eller
- var bosat på et botilbud eller
- i meget ringe omfang kunne arbejde med et jobrettet sigte aktuelt og som fik massiv og relevant støtte, som for eksempel bostøtte.

Desuden var målgruppen borgere, der fik bevilget en ret-og pligt-mentor, og hvor der kunne aftales en mere individuelt tilpasset kontakt.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Forsøgets evaluering viser, at forsøgets muligheder kun er bragt i anvendelse 12 gange i Aalborg. Det fremgår ikke af evalueringen, hvad der ligger til grund for den ringe eller ingen anvendelse.

Det kan dog konstateres, at der med den forenklede Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats pr. 1. januar 2020 er sket lempelser på mentorområdet, **som til fulde og permanent har fjernet** de proceskrav, som var afsættet for forsøget. Det forventes, at dette dermed har skabt mere mening for borgere og medarbejdere, samt har frigivet ressourcer i jobcentrene, der har fået færre proceskrav at forholde sig til.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Fleksibelt kontaktførløb for integrationsborgere

Deltagende Kommune:

Vesthimmerlands Kommune

Forsøgets indhold:

Vesthimmerlands Kommune ønskede med dette forsøg at indføre et mere fleksibelt og individuelt tilpasset kontaktførløb for integrationsmodtagere med udgangspunkt i borgerens egen situation med særlig fokus på ansvar for eget liv ved at bruge ressourcerne på de samtaler, der gav mest mening ud fra en faglig vurdering. Det betød, at kommunen med forsøget kunne afholde samtaler i kontaktførløbet:

- Via mentor, virksomhedskonsulent eller tilbudssted
- Som gruppesamtaler, eller
- Telefonisk eller digitalt.

Forsøgets målgruppe:

Målgruppen for forsøget var borgere omfattet af integrationsloven og som modtog integrationsydelse.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Der var aftalt procedurer om, at virksomhedskonsulenten deltog ved 1. kontaktførløbssamtale med borger og sagsbehandler. Herefter deltog virksomhedskonsulenten ad hoc i samtalerne. Dette bevirkede, at alle aktører var enige om, hvad der var aftalt fremadrettet.

I forsøgsperioden er der blevet gennemført 7 kontaktførløbssamtaler på baggrund af forsøgsordningen. Af disse blev 4 kontaktførløbssamtaler gennemført via familie-konsulent. To samtaler blev gennemført via virksomhedskonsulent og en via mentor.

Der har i forsøget ikke været gennemført specifikke effektmålinger i forhold varighed på ydelsen og beskæftigelse for de 7 borgere, der har været omfattet af forsøget. I stedet er målt på udviklingen i målgruppen samlet set. Her har Vesthimmerlands Kommune haft en mere positiv udvikling, end det er tilfældet for hele landet og Region Nordjylland.

På baggrund af at forsøget kun har været anvendt i 7 sager, er det ikke muligt at konkludere på mål og resultater. Dermed foreligger der **ikke dokumentation for at kunne anbefale**, at forsøget gøres permanent.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Færre opfølgninger i forbindelse med førtidspensionister i job med løntilskud

Deltagende kommuner:

Vesthimmerlands Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg ønskede kommunen mulighed for lave færre opfølgninger i forbindelse med førtidspensionister i job med løntilskud. Som kravene var, skulle der laves en opfølgning første gang efter 6 måneder, og igen hver gang der var gået 12 måneder siden sidste opfølgning. Det blev vurderet fra kommunen, at der blev brugt forholdsmeæssigt mange ressourcer på disse opfølgninger, som kunne anvendes på andre opgaver. Desuden skelede kommunen til reglerne for fleksjobansatte, hvor der ikke skulle laves samme mængde opfølgninger. Dertil kom, at kommunen ikke oplevede, at de årlige opfølgninger på førtidspensionister i løntilskud medførte ændringer i borgers arbejdsforhold.

Derfor ønskede kommunen at gøre forsøg, hvor opfølgningen for førtidspensionister blev harmoniseret med reglerne for opfølgning på borgere i fleksjob, som er fastsat til hver 2½ år.

Kommunen ønskede med forsøget at teste, om det med færre opfølgninger, og dermed færre medarbejderressourcer, kunne sikres, at borgere blev fastholdt i løntilskud, uden der skete afbrydelser af deres ansættelse.

Forsøgets målgruppe:

Målgruppen for forsøget var førtidspensionister i løntilskud. Dertil kom sekundært de medarbejdere i jobcentret, der udførte opfølgningen, og som dermed kunne spare administrative ressourcer på færre opfølgninger.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Forsøget har været anvendt på alle førtidspensionister i løntilskud, som har skullet have en opfølgning i forsøgsperioden. Det har drejet sig om i alt 35 borgere, som har været omfattet. Det er desværre ikke registreret, hvor mange man har anvendt forsøgsbestemmelserne på, og derfor fremgår dette ikke af evalueringen. Det fremgår dog, at hverken flere eller færre løntilskudsansættelser er blevet afbrudt i forsøgsperioden. Dvs. at til trods for færre opfølgninger, så er niveauet det samme. Hverken værre eller bedre. Dette i sig selv vurderes at være positivt. Dertil kommer, at de medarbejdere, der arbejder med opfølgninger, har sparet administrative ressourcer. Omfanget af de sparede ressourcer fremgår dog ikke af evalueringen.

Der er i evalueringen ikke set på, om borgerne er tilfredse med de færre opfølgninger. Det fremgår ikke af evalueringen, at borgere har kontaktet jobcentret, og dette kan være en indikation på, at borgerne har indstillet sig på færre opfølgninger. Erfaringer fra opfølgningerne har været, at såvel borger og virksomheder ikke har haft behov for hyppigere opfølgninger, desuden har de været informeret om, at de har kunnet kontakte jobcentret ved behov.

Selvom forsøget vurderes at have givet positive erfaringer til jobcentrets arbejde, har været medvirkende til færre proceskrav, uden det har betydet flere eller færre afbrudte ansættelser, samt at der kan være indikatorer på, at borgere har indstillet sig på færre opfølgninger, så er der i evalueringen **ikke tilstrækkeligt grundlag til at understøtte en permanentgørelse** af færre opfølgninger til førtidspensionister i løntilskud. Der vurderes dog fortsat at være potentiale for afbureaukratisering af beskæftigelsesindsatsen med forsøgets indhold.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Fritagelse for uddannelsespålæg til visse unge

Deltagende kommuner:

Aalborg Kommune.

Forsøgets indhold:

Dette forsøg skulle bidrage til, at visse unge kunne undtages fra kravet om uddannelsespålæg. Hensigten var, at den unge og dennes forældre kunne slippe for at forholde sig til regler, der reelt ikke havde nogen betydning for den unge, fordi denne ikke kunne gennemføre en uddannelse, ligesom medarbejdere i jobcentret kunne fritages for at bruge tid på administrativt arbejde på uddannelsespålægget.

Forsøgets målgruppe:

Målgruppen var unge, der varigt ikke ville være i stand til at tage en uddannelse over STU-niveau. Potentielt blev det anslået, at ca. 200 unge i Aalborg Kommune kunne være omfattet.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Forsøget blev aldrig iværksat til trods for, at forsøget blev godkendt af Social- og Indenrigsministeriet. Dette skyldtes, at selvom der lovgivningsmæssigt kunne fritages for uddannelsespålægget til unge i målgruppen, så skulle kommunen fortsat indberette uddannelsespålægget som en del af MinPlan til Det Fælles Datagrundlag. Med andre ord var lovgivningen på plads til forsøget, men STAR's teknik gjorde det ikke muligt at gennemføre forsøget på en meningsgivende måde.

Der vurderes dog fortsat at være et **potentiale ved at undlade at give uddannelsespålæg** til unge, der ikke vurderes at kunne tage en uddannelse over STU-niveau. Dels for den unge og dels for jobcentres medarbejdere. Det vil give mening for den unge, der ikke altid forstår uddannelsespålægget og for kommunerne, der vil få et proceskrav mindre at arbejde med.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

5 / Færre proceskrav – med rehabiliteringsteams og med lægeattester

Det er frikommunenetværkets klare vurdering, at resultater ikke opnås gennem omfattende regler og proceskrav, der detaljeret fastsætter, hvilke sagsbehandlingskridt der skal tages på et givent tidspunkt, samt hvilke sagsakter der skal indgå. Med reglerne om rehabiliteringsteam, som blev til i forbindelse med reformen om førtidspension og fleksjob i 2013, var det dog dette, som skete. Der blev tilføjet uforholdsmæssigt mange proceskrav og regler til, hvordan kommunerne skulle arbejde med borgere på vej i ressourceforløb, fleksjob, førtidspension og sidenhen også jobafklaring. Regler der betød, at sager konsekvent skulle forelægges rehabiliteringsteamet og konsekvent skulle belyses via særlige lægelige blanketter fra praktiserende læge.

Siden da har kommunerne påpeget, hvor lidt det i visse sager har givet mening at involvere praktiserende læger til udarbejdelse af de lægelige blanketter, som ikke har bidraget med ny lægefaglig viden, og som i værste fald har forlænget sagsbehandlingstiden og kostet kommunerne penge. Reglerne har skabt et ufleksibelt system, der ikke har levnet plads til kommunernes faglige skøn.

Derfor valgte de nordjyske kommuner med Frikommuneforsøg II at gøre forsøg, hvor der kunne undlades at forelægge visse sager for rehabiliteringsteamet, og hvor kommunerne kunne undlade at indhente de obligatoriske attester, hvis sagen skønnedes tilstrækkeligt sundhedsfagligt belyst via andre oplysninger. Kommunerne ville også gerne have gjort forsøg, hvor der kunne afprøves mere frihed i samarbejdet med Klinisk Funktion, hvilket til tider anses for omkostningstungt, "forhalende" og bureaukratisk, til trods for det gode samarbejde med Klinisk Funktion. Dette blev der dog ikke givet mulighed for.

I dette kapitel opsummeres hvert enkelt forsøg med rehabiliteringsteams og lægeattester. Det drejer sig om følgende forsøg:

1. Rehabiliteringsteams – JAF-sager og LÆ265
2. Forenkling af bevillingsgrundlaget for revalidering
3. Differentiering i valg af lægeattester på sygedagpengområdet
4. Forlængelse af ressourceforløbssager

Desuden beskrives netværkets samlede anbefalinger og erfaringer baseret på de enkelte forsøg. Endelig bidrages der på tværs af forsøgene med lægeattester med beregninger, der viser mindreforbruget til lægeattester i kraft af forsøgene.

For mere uddybende beskrivelse af de enkelte forsøg henvises til bilagsmappe 1.

Samlede anbefalinger og erfaringer fra forsøg med rehabiliteringsteams og med lægeattester

Med forsøgene er der opnået en række resultater og erfaringer, som kommunerne i dette afsnit ønsker at bidrage med, og som bør indgå i overvejelserne om fremadrettede justeringer af gældende lovgivning med henblik på at skabe færre proceskrav og sikre kommunerne større fleksibilitet med mulighed for mere individuel sagsbehandling.

Smidigere regler og færre proceskrav til lægeattester og rehabiliteringsteams går ikke ud over resultaterne

Evalueringerne har vist, at ikke alle sager nødvendigvis skal forelægges for rehabiliteringsteamet for at skabe gode resultater, og at muligheden for fleksibilitet i sagsforløbet har vist at give plads til mere fagligt skøn til glæde for borgerne. Således viser eksempelvis *forsøget med rehabiliteringsteams, og herunder jobafklaringsforsøg og lægeattest-forsøg*, at der i forsøgsperioden er opnået en **kortere varighed** i jobafklaringsforløbene, og at forsøget samlet set har **bevaret** beskæftigelseseffekten for andelen af borgerne, som efterfølgende har opnået beskæftigelse eller deres beskæftigelsesgrad. Dette skal sammenholdes med, at kommuner og borgere har opnået en række **procesmæssige forenklinger og besparelser til mødeaktivitet**. Frikommunerne har gennem færre proceskrav og indsatser vist, at de kan fastholde graden af beskæftigelse. Det indikerer, at kommunerne med fritagelsesmuligheden har skabt en **mere enkel og smidig sagsbehandling uden at gå på kompromis med resultaterne og kvaliteten af kerneydelsen over for borgeren**.

Fjern de krav der fører til over-sagsbehandling og "one-size-fits-all" og lad kommunerne give en værdig og individuelt tilpasset sagsbehandling til alle

Reglerne i forbindelse med rehabiliteringsteams og lægeattester bør gøres smidigere og mere fleksible til gavn for borgere og af hensyn til den bedste ressourceudnyttelse i kommunerne og til gavn for borgere. **Det er ikke værdigt, at alle borgere** skal behandles ens, når deres sager ikke er ens. Derimod **skaber det mening, at den kommunale sagsbehandler ser den enkelte**, træffer afgørelser, der passer til den enkeltes sag, og at de mange proceskrav, der er udviklede og svære at forklare borgerne, og som fordyrer og forlænger visse sager, en gang for alle fjernes. Det viser evaluering af forsøgene med rehabiliteringsteams og lægeattester.

Lad beslutningen om at indhente lægeattester bero på et kommunalt skøn

Kravet om at indhente den obligatoriske lægeattest (LÆ 285) i forbindelse med sygedagpengesager er allerede blevet ophævet med ny lov pr. 1. januar 2020. Med afsæt i evalueringerne af de frikommuneforsøg, hvor der har kunnet undlades at indhente lægeattester, bør der nu tages næste skridt. **Fjern alle regler om obligatoriske lægeattester og lad faglige skøn** danne grundlag for indhentelse af lægeattester. Således bør de færre proceskrav omkring lægeattester, som er indført på sygedagpengeområdet, også gælde i sager om eksempelvis revalidering, sager der udredes i forhold til jobafklaringsforløb, førtidspension, ressourceforløb mv.

Lad kommunerne spare penge på at undlade de obligatoriske lægeattester

Ikke alene har det vist sig, at sagsgange bliver smidigere og sager ikke forlænges unødigt, mens der ventes på en obligatorisk lægeattest. Det har også vist sig, at kommunerne i de fire forsøg med lægeattester **har brugt 12,2 mio. kr. mindre på de obligatoriske attester**. Penge, der har kunnet anvendes på at **rekvirere mere relevant lægelig dokumentation**, eller som har gjort det muligt for kommunerne, at anvende pengene til andre indsatser for borgere.

De enkelte forsøg med færre proceskrav i rehabiliteringsteams og lægeattester

De forsøg der har prøvet kræfter med færre proceskrav i rehabiliteringsteams og lægeattester beskrives kort nedenfor med fokus på indhold, forsøgets målgruppe og ikke mindst forsøgets resultater, erfaringer og anbefalinger.

Rækkefølgen vil være: 1) forsøg som anbefales permanentgjorte, fordi det vurderes, at de kan bidrage med lige så god beskæftigelsesindsats som med gældende lovgivning, men med færre proceskrav, 2) forsøg der er blevet permanentgjorte med indførelse af ny lovgivning, samt endelig 3) forsøg der fortsat vurderes at kunne bidrage med færre proceskrav, men hvor dokumentationen i forsøget ikke i tilstrækkelig grad kan påvise effekter, selvom de involverede borgere og medarbejdere har været tilfredse med forsøgets muligheder.

Rehabiliteringsteams – JAF-sager og LÆ265

Deltagende kommuner:

Aalborg Kommune, Brønderslev Kommune, Frederikshavn Kommune, Hjørring Kommune, Jammerbugt Kommune, Mariagerfjord Kommune, Thisted Kommune, Rebild Kommune, Morsø Kommune og Vesthimmerlands Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg har de deltagende kommuner haft mulighed for at tilrettelægge beskæftigelsesindsatsen mere fleksibelt, idet de har haft mulighed for at fritage borgerne fra to regelfastsatte krav i forbindelse med forelægning af borgernes sag for rehabiliteringsteamet. Dette har specifikt handlet om, at kommunerne har kunnet undlade 1) at forelægge visse sager for rehabiliteringsteamet ifm. med overgang til jobafklaringsforløb (JAF) samt 2) at indhente lægefaglig dokumentation i form af LÆ265 ifm. forelægning af borgerens sag for rehabiliteringsteamet, såfremt borgerens sag var tilstrækkeligt sundhedsfagligt belyst. Dette har vedrørt sager ifm. overgang til ressourceforløb, fleksjob, førtidspension.

De fleste af kommunerne har deltaget i begge dele af forsøget med undtagelse af henholdsvis Vesthimmerland (har ikke deltaget i JAF-forsøget) og Brønderslev (har ikke deltaget i LÆ265-forsøget).

I evalueringen indgår udelukkende sygedagpengemodtagere, selvom forsøget har været for en bredere målgruppe. Baggrunden for forsøget var dels en oplevelse af, at lovkravet om at indhente en LÆ 265 inden en sag kunne forelægges for rehabiliteringsteamet ikke altid gav merværdi til sagens belysning, men tværtimod var et forsinkende led og en udgift for kommunerne. Dertil kom en oplevelse af, at visse sager om jobafklaring ikke vurderedes nødvendige at behandle på rehabiliteringsteamet, da der ud fra et konkret og fagligt skøn kunne udarbejdes en indsatsplan uden forelæggelse for rehabiliteringsteamet. Det vurderedes at skabe mere fremdrift, mening og sammenhæng.

Forventningen til forsøget var, at kommunerne kunne skabe samme eller bedre effekt med en mere enkel og smidig sagsbehandling. Derudover var det tanken, at der med forsøget kunne frigives ressourcer, som kunne anvendes til gavn for de borgere, der havde brug for en koordineret og tværfaglig indsats. Desuden var der et ønske om at skabe mere mening for borger ved hurtigere afklaring, der ikke lod sig bremse af enten en blanket, der var undervejs, men ikke vurderedes at kunne tilføre nyt til sagen, eller på ventetid til rehabiliteringsteamet. Dertil kom en forventning om, at der kunne reduceres i udgifterne til lægeattester, samt at læger ville kunne spare ressourcer på at udarbejde LÆ 265.

Forsøgets målgruppe:

Målgruppen for forsøget var borgere, der skulle have deres sag for rehabiliteringsteamet (LÆ265), samt borgere der skulle i første jobafklaringsforløb (JAF). I rapporten indgår dog kun sygedagpengemodtagere, samt borgere i jobafklaringsforløb.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Overordnet viser Rambølls evaluering, at der gennem frikommuneforsøget er opnået en kortere varighed i jobafklaringsforløbene, og at forsøget samlet set bevarer beskæftigelseseffekten for andelen af borgere, som efterfølgende opnår beskæftigelse eller for omfanget af den efterfølgende beskæftigelse (beskæftigelsesgraden). Dette skal sammenholdes med, at kommuner og borgere har opnået en række procesmæssige forenklinger og besparelser til møde-

aktivitet. Frikommunerne har gennem færre proceskrav og indsatser, og en kortere varighed i jobafklaringsforløb, vist, at de kan fastholde graden af beskæftigelse. Det indikerer, at kommunerne med fritagelsesmuligheden har skabt en mere enkel og smidig sagsbehandling uden at gå på kompromis med kvaliteten af kerneydelsen over for borgeren.

I de gennemførte interviews med medarbejdere og ledere er en række positive virkninger fremhævet i forhold forsøgets betydning for arbejds gange og administrative processer: Der peges på:

- Afvikling af oversagsbehandling og forenkling af arbejds gange
- Større fagligt råderum hvor medarbejdere kan prioritere deres ressourcer på de sager, hvor det er mest relevant
- Prioritering af tid til den enkelte borger ved fleksibilitet i sagsbehandlingen
- At fritagelsesmuligheden har bidraget til mindre dokumentation og administration og en styrket kvalitet i kerneydelsen over for borgeren
- Sagsbehandlingen afkortes, uden at det påvirker resultat og kvalitet

Derudover har medarbejdere peget på, at fritagelserne også har haft betydning for borgerens oplevelse. Dette er blandt andet kommet til udtryk ved at:

- Borgerne hurtigere kommer i gang med relevante indsatser og får en mere enkel og smidig sagsbehandling
- Borgeren medinddrages i sagsbehandlingen
- Der forekommer en bedre udnyttelse af rehabiliteringsteamets ressourcer
- Borgeren undgår at sættes i en unødigt stresset situation
- Flow i beskæftigelsesrettede indsatser
- Medinddragelse af borger
- Forbedret samarbejde ved mindre modstand fra borgeren over processuelle krav

Forsøget vedrørende LÆ265 har ligeledes haft betydning for samarbejdet med de praktiserende læger. Derfor er der gennemført interview med læger og Socialmedicinsk Enhed (SME), som i Nordjylland udgør Klinisk Funktion. Resultatet af dette viser, at SME eksempelvis har oplevet, at sager der er forelagt rehabiliteringsteamet har været tilstrækkeligt sundhedsfagligt belyst, selvom LÆ 265 ikke har været indhentet. Desuden har de praktiserende læger peget på, at det har været u hensigtsmæssigt og spild af tid for borger og læge, når de har skullet udfylde flere attester for samme

borger inden for en kort periode. Det har medført unødigt ekstra arbejde med flere attestanmodninger fra kommunen for samme borger. Derfor har de overordnet været tilfredse med, at der ikke er anmodet om lægeattester i de sager, hvor sagen har været tilstrækkelig sundhedsfagligt belyst.

Evalueringen viser desuden, at kommunerne vurderedes at have sparet ca. 2,5 mio. kr. på ikke at forelægge sager for rehabiliteringsteamet, samt at der er sparet ca. 720.000 kr. på udgifterne til LÆ 265. Det fremgår dog ikke, om der har været udgifter til øvrige blanketter. De sparede udgifter har kunnet anvendes til andre indsatser over for den samlede borgergruppe.

Det er med afsæt i evalueringens resultater kommunernes **klare anbefaling**, at forsøget omsættes til lovændringer, da forsøget har vist, at der, med større fleksibilitet og færre processuelle krav, kan opnås samme og/eller bedre resultater. Desuden har forsøget bevirket, at medarbejderne har kunnet have fokus på en mere arbejdsmarkedsrettet indsats for alle borgere, samt at deres faglige vurderinger har fået større plads i tilrettelæggelsen af sagsforløbet for den enkelte borger. Dette betyder også en større arbejdsglæde blandt medarbejderne.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Forenkling af bevillingsgrundlaget for revalidering

Deltagende kommuner:

Jammerbugt Kommune, Thisted Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Hjørring Kommune og Aalborg Kommune.

Forsøgets indhold:

De deltagende kommuner har gennemført frikommuneforsøget om en forenkling af bevillingsgrundlaget for revalidering. I forsøget har de deltagende kommuner været undtaget fra at indhente blanketten LÆ265 (hos praktiserende læge) i alle afgørelser om revalidering samt afgørelser om ændring, forlængelse eller ophør af revalideringsplanen. Ved tvivlsager skulle der fortsat indhentes LÆ265. Dette kunne være, hvor der eksempelvis manglede lægelige oplysninger, eller hvor der var tvivl om borgers skånehensyn. Formålet har været at opnå en administrativ lettelse for både kommune såvel som for borger og egen læge.

Baggrunden for forsøget var en oplevelse i kommunerne af, at revalideringsområdet og processen omkring bevilling igennem årene var blevet meget administrativt og bureaukratisk, bl.a. med indførsel af krav til indhentelse af LÆ265, der i nogle tilfælde har forlænget sagsbehandlingstiden, og som har skullet indhentes til trods for, at der allerede forelå tilstrækkelig lægelig dokumentation.

Formålet med forsøget var bl.a., at borger skulle opleve en mere meningsgivende, smidig og hurtigere sagsbehandling, uden der blev lempet på fagligheden, således der kun blev anmodet om LÆ265 i de tilfælde, hvor der var tvivl om borgerens arbejdsevne. Derudover var formålet også at nedbringe den administrative opgave for rådgiverne, uden borger oplevede en forringelse af deres retssikkerhed. Ved at kunne opnå en hurtigere igangsættelse af revalideringstilbuddet eller forlængelse af igangværende tilbud ville der endvidere kunne opnås en kortere periode på offentlig forsørgelse og en hurtigere tilbagevenden til arbejdsmarkedet. Dertil kommer besparelser i forhold til udgiften til LÆ265.

Forsøgets målgruppe:

Forsøgets målgruppe har været alle borgere, hvor der har skullet tages stilling til revalideringsberettigelsen ved henholdsvis nytilkendelser eller justering/forlængelse.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Evalueringen af forsøget viser, at der i forsøgsperioden samlet er bevilget 239 revalideringsplaner i alle deltagende kommuner. Af disse sager er 155 af sagerne gennemgået med henblik på at få et billede af, om sagen har kunnet behandles uden indhentning af LÆ265, og om det eksempelvis vurderes, at sagen var blevet forlænget, hvis blanketten skulle have været indhentet. I knap halvdelen af sagerne er der ikke indhentet en LÆ265, og der er dermed opnået bl.a. besparelser til udgiften, ligesom det er vurderet, at der har kunnet gives en hurtigere sagsbehandling.

Medarbejdere udtrykker tilfredshed med forsøget, og 8 ud af 10 medarbejdere har således tilkendegivet, at der med forsøget er opnået en stor eller meget stor administrativ lettelse. Desuden tilkendegiver rådgivere, at borgerne generelt har været tilfredse med, at der ikke skulle indhentes LÆ265, fordi sagsbehandlingen dermed blev hurtigere. Når borgerne blev forklaret de simple regler, gav borgerne udtryk for, at det gav mening. De deltagende kommuner har vurderet, at der er undladt LÆ265-blanketter til en udgift på

ca. 230.000 kr. Der er dog ikke opgjort, hvilke øvrige blanketter eller oplysninger der i stedet har været udgifter til.

En del af forsøget er pr. 1. januar 2020 blevet permanentgjort i ny lovgivningen. Dette gælder for den del af forsøget, der handlede om ændring, forlængelse eller ophør af revalideringsplanen. Dette er glædeligt og har givet færre proceskrav i kommunerne. De deltagende kommuner i forsøget anbefaler med afsæt i evalueringens resultater, at **man også træffer beslutning om at permanentgøre** den del af forsøget, der handlede om at kunne undlade at indhente en LÆ 265 som led i vurdering af arbejdsevnen forud for en afgørelse om revalidering.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Differentiering i valg af lægeattester på sygedagpengeområdet

Deltagende kommuner:

Rebild Kommune, Frederikshavn Kommune, Morsø Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Jammerbugt Kommune og Hjørring Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg har de deltagende kommuner kunne undlade at indhente den ellers lovpligtige lægeattest LÆ285 forud for første opfølgningssamtale i sygedagpengesager, hvis det blev vurderet, at der med fordel kunne indhentes anden lægelig dokumentation. Det overordnede formål med forsøget har været at sikre det bedste beslutningsgrundlag i sagen, så der så tidligt som muligt og på et så kvalificeret grundlag som muligt har kunnet tages stilling til en målrettet og aktiv indsats med fokus på tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

Afsættet for at deltage i dette forsøg var en oplevelse af, at lægernes besvarelser af den lovpligtige LÆ285 nogle gange var mindre brugbar end det journalmateriale, der samtidig var anmodet om hos sygehus og speciallæge. Kommunerne oplevede således, at det var sygehusene, som havde den primære viden, og at borgers egen læge var sekundær tidligt i sygemeldingen. Desuden oplevede kommunerne, at LÆ285 ofte forsinkede første opfølgningssamtale, da den ikke blev modtaget rettidigt fra lægen og i øvrigt var en hæmsko i de sager, hvor en endnu tidligere indsats end

loven foreskriver kunne give mening. Endelig kiggede kommunerne ind i lægemangel i Nordjylland, der blot forstærkede manglerne ved LÆ285; lange svartider, en måske ukendt læge på fx en regionsklinik, hvilket blot gjorde indholdet i LÆ285 endnu mindre brugbart.

Forsøgets målgruppe:

Forsøgets primære målgruppe har været sygedagpenge-modtagere, hvor det med følgende kriterier blev vurderet, at der kunne undlades at indhente lægeattesten LÆ285:

- Borgere med ukomplicerede sygeforløb og med åbenlys og snarlig raskmelding.
- Sager hvor relevant information ville kunne hentes hos andre end den praktiserende læge.
- Alvorligt syge (herunder standby-ordningen) som ikke umiddelbart stod for at vende tilbage til arbejdet.

Derudover har forsøget haft som sekundær målgruppe både jobcentermedarbejdere og praktiserende læger, der vurderedes at få lettet deres administrative praksis og dermed ressourceforbrug på sagerne.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Forsøget har i høj grad vist at medføre de ønskede resultater. Med muligheden for at indhente anden lægelig dokumentation end LÆ285-attesten er det lykkedes at sikre et bedre beslutningsgrundlag i sygedagpengesagerne. Evalueringen har således vist, at der forud for første opfølgningssamtale i sygedagpengesager forelå et bedre og mere relevant grundlag for at handle i sagerne og sikre en målrettet og aktiv indsats med fokus på tilbagevenden til arbejdsmarkedet. Samtidig har kommunerne i dette forsøg beregnet en besparelse på ca. 4,8 mio. kr. (2020-priser) i løbet af forsøgets 2 år.

Forsøget afsluttede før tid i alle kommuner, **da ny lovgivning pr. 1. januar 2020 permanentgjorde muligheden** for, at kommunerne fremover netop skal vurdere, om der er behov for at indhente LÆ285 forud for første sygeopfølgning. På den måde er forsøgets indhold og intentioner blevet indfriet, og kommunerne har herved opnået friere rammer og færre proceskrav i sygedagpengesager.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Forlængelse af ressourceforløbssager

Deltagende kommuner:

Frederikshavn Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg ønskede kommunen at afprøve muligheden for at forlænge visse ressourceforløbssager uden først at forelægge dem for kommunens rehabiliteringsteam. Dette ud fra et hensyn til borger, der ikke unødigt skulle deltage i et møde, der ikke medførte nyt til forløbet, samt ønske om at opnå administrative lettelser ved at kunne undlade at opdatere den forberedende del af planen og indhente lægelige oplysninger i de konkrete forlængelsessager samt at spare personalemæssige ressourcer ved behandling af sagen på et rehabiliteringsteammøde. Alt i alt ønskede man med forsøget en mere fleksibel og smidig arbejdsgang i mindre komplekse forlængelsessager.

I forsøget var der konkret tale om sager, hvor indsatserne i den allerede afgivne indstilling ikke var blevet gennemført på grund af forskellige afbrud i sagens forløb, og hvor der ikke endnu var grundlag i sagen til at kunne træffe indstilling om varige forsørgelsesydelse som fleksjob eller førtidspension. Med forsøget ønskede Frederikshavn derfor mulighed for at forlænge sagerne administrativt i op til 12 måneder.

Forsøgets målgruppe:

Målgruppen for dette forsøg var borgere i ressourceforløb, der skulle have forlænget deres igangværende ressourceforløb. Følgende kriterier skulle være opfyldt:

- Indsatserne i ressourceforløbet skulle kunne nås inden for 12 måneder
- At der udelukkende manglede få elementer af indsatsen i borgerens sag for, at der kunne træffes en endelig afgørelse om bevilling af fleksjob eller førtidspension.

Ønskede borger trods ovenstående at få sagen forelagt rehabiliteringsteamet, ville de ikke deltage i forsøget, og sagen ville alene blive behandlet efter gældende lovgivning. Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Evalueringen af dette forsøg viser overordnet, at der i forsøgsperioden har været ca. 70 igangværende ressourceforløbssager, der er blevet forlænget. Af de 70 sager er der 15 borgere, der har fået deres ressourceforløb forlænget administrativt. Frikommuneforsøget opleves at have givet mulighed for at tænke en større fleksibilitet ind i sagsgangen for forlængelse af ressourceforløb. Det har betydet, at borger har oplevet en mere smidig arbejdsgang, og flere borgere har givet udtryk for, at det har været en lettelse for dem, at de ikke har skulle møde frem for rehabiliteringsteamet i forlængelsessager.

Forsøget har derudover medført en administrativ tidsbesparelse, fordi forlængelsessagerne inden for rammerne af forsøget først skulle fremlægges for rehabiliteringsteamet, når sagen var tilstrækkelig oplyst, og der kunne ske en endelig indstilling/afgørelse af borgeres videre sag i forhold til fleksjob eller førtidspension.

Grundet det relativt lave antal borgere, som har været omfattet af forsøget, har det ikke været muligt at lave meget solide målinger af borgerens oplevelse af forløbet, eller hvorvidt der er opnået administrative besparelser for kommunen. De erfaringer, der er opnået i forsøget, bekræfter dog alligevel kommunen i, at **der er et potentiale i at fjerne proceskrav** i visse sager om forlængelse i de tilfælde, hvor det at behandle sagen på ny i rehabiliteringsteamet ikke vil tilføre sagen noget nyt, og i værste fald i nogle tilfælde endda vil forlænge forløbet for borgeren, mens der afventes ny lægelig dokumentation, og sagen forberedes.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Tværkommunale besparelser på obligatoriske lægeattester, som følge af forsøgene

De fire forsøg i dette kapitel har alle gjort forsøg med at lade indhentelse af lægeattester bero på et fagligt skøn frem for et proceskrav i alle sager.

Dette har medført færre udgifter til rekvirering af lægeattesterne LÆ265 og LÆ285.

Samlet har kommunerne i de konkrete forsøg beregnet, at der på tværs af forsøg og kommunerne i forsøgsperioden er sparet 12,2 mio. kr. i færre rekvirerede obligatoriske attester. Penge, der har kunnet anvendes til at rekvirere anden og mere relevant lægelig dokumentation, eller har kunnet anvendes til indsatser for jobcentrenes samlede målgruppe.

På tværs af de fire forsøg er der ikke systematisk registreret, hvilke andre dokumenter der i stedet er rekvireret, og hvad udgiften eventuelt har været hertil. Dette har man alene gjort i Forsøget *Differentiering i valg af lægeattester på sygedagpengeområdet*.

Her har man beregnet, at der samlet er sparet 6,2 mio. kr. på den obligatoriske LÆ285, mens der har været udgifter til anden indhentet dokumentation på i alt 1,4 mio. kr. Dette giver en mindre-udgift på 4,8 mio. kr.

Med andre ord er der grund til at tro, at selvom de 12,2 mio. kr. ikke er ren netto-besparelse, så har kommunerne sparet på dokumentation, som har kunnet anvendes på andre indsatser.

For beregningerne for hvert enkelt forsøg se bilagsmappe 2.

6 / Færre proceskrav

– i den virksomhedsrettede indsats

De virksomhedsrettede indsatser er, ligesom mange andre områder i beskæftigelseslovgivningen, underlagt regler og proceskrav, som i praksis gør det vanskeligt at understøtte borgere og virksomheder bedst muligt. Igen oplever kommunerne, at regler og processer går forud for praksisnære løsninger og en meningsgørende indsats. Dette er ærgerligt, for i kommunerne vil man rigtig gerne understøtte, at virksomheder får den arbejdskraft, de har behov for, og også at virksomheder får mulighed for at bidrage med et socialt ansvar over for de borgere, der er lidt længere fra arbejdsmarkedet. Det opleves dog, at de statslige regler af og til er en barriere, der dels kan være svært at forklare borgere, der gerne vil i gang og har brug for en virksomhedstilknudning, og dels virksomheder som står uforstående over for det bureaukrati, som de statslige regler skaber for deres ønske om at bidrage.

Derfor har de nordjyske kommuner i Frikommuneforsøget II også deltaget i forsøg, der har bidraget med mere lempede regler for den virksomhedsrettede indsats. Det drejer sig om følgende tre forsøg:

1. Flexibilitet ift. forholdskravene
2. Flexible rammer for løntilskud og jobrotation
3. Lempede forholdstalskrav ift. ledighedsydelsesmodtagere i virksomhedspraktik

Nedenfor beskrives netværkets samlede anbefalinger og erfaringer med afsæt i de virksomhedsrettede forsøg, ligesom de enkelte forsøg kort beskrives, herunder deres indhold, målgruppen og overordnede erfaringer og resultater. For mere uddybende beskrivelse af de enkelte forsøg henvises til bilagsmappe 1.

Samlede anbefalinger og erfaringer fra forsøg med virksomhedsrettet indsats

De tre forsøg er blevet anvendt i varierende grad, og for et enkelt forsøg; lempede forholdstalskrav ift. ledighedsydelsesmodtagere i virksomhedspraktik er der ikke tilstrækkeligt valid data til at kunne drage en sammenhæng mellem forsøg og opnåede resultater.

Ikke desto mindre er det kommunernes anbefaling, at man fremadrettet forholder sig til omfanget af regler for den virksomhedsrettede indsats, og derfor ønsker kommunerne at bidrage med følgende input:

Forholdstalskravene bør følge med tiden

De seneste år er der skabt større og større viden om, at en virksomhedsrettet indsats er medvirkende til at skabe progression, udvikling og måske ordinære timer for selv borgere med vanskelige vilkår, psykisk sårbarhed, langvarig offentlig forsørgelse mv. For at kunne lykkes med at skabe rette match mellem udsatte borgere langt fra arbejdsmarkedet og de virksomheder, der rent faktisk har lyst til at bidrage og tage et socialt ansvar, er der **behov for, at lovgivningen understøtter – og ikke spænder ben for – dette**. For de deltagende kommuner i *frikommuneforsøg med forholdstal* virker dette dog ikke til at være tilfældet med lovgivningen, som den ser ud i dag. For kravene om forholdstal, som skal medvirke til, at der ikke sker fortrængning af ordinær arbejdskraft på arbejdsmarkedet, synes at være tænkt og udarbejdet i en tid, hvor en virksomhedsrettet indsats i langt højere grad end i dag rimede på jobparate ledige. Og her havde reglerne om forholdstal til fulde sin berettigelse. Men i dag hvor ønsket er, at selv borgere, der reelt ikke udgør en arbejdskraft, og hvor virksomheden formentlig i en relativ lang periode vil investere mere i tid og støtte, end de får igen i reelt udført arbejde, så er tiden inde til at se på reglerne om forholdstal. Dette understøttes af *forsøget med forholdstal*.

Giv jobrotationsordningen et boost

En velkvalificeret arbejdsstyrke er nu og på sigt altafgørende for virksomhederne. I takt med en faldende arbejdsstyrke er der derfor løbende behov for at se redskaber til opkvalificering og efteruddannelse af beskæftigede efter i sømmene. Kommunernes afsæt for at deltage i *Forsøget med jobrotation* var bl.a. en oplevelse af, at grænsen på 26 ugers ledighed for en jobrotationsvikar kunne være medvirkende til, at virksomheder undlod at sætte efteruddannelse af deres beskæftigede medarbejdere i gang – fordi de simpelthen ikke kunne få den rette jobrotationsvikar. Grænsen med de 26 ugers ledighed giver mening, hvis man alene ønsker at understøtte, at ledige på vej mod langtidsledighed kommer i spil til et jobrotationsvikarjob. **Men forsøget med jobrotation har vendt jobrotationsordningen "rundt" og har taget afsæt i en anden præmis; at virksomhederne har behov for en vikar, mens deres egne medarbejdere er på efteruddannelse. I det lys vil én ledig – uanset ledighedslængde – være én ledig mindre i ledighedskøen, ligesom virksomheder vil opleve en god virksomhedsservice og få løst deres udfordring. Derfor: Fjern reglerne om ledighedslængde og lad jobcentrene understøtte virksomhederne bedst muligt.**

De enkelte forsøg med færre proceskrav i den virksomhedsrettede indsats

De forsøg der har prøvet kræfter med færre proceskrav i den virksomhedsrettede indsats beskrives kort nedenfor med fokus på indhold, forsøgets målgruppe og ikke mindst forsøgets resultater, erfaringer og anbefalinger.

Rækkefølgen vil være: 1) forsøg som anbefales permanentgjorte, fordi det vurderes, at de kan bidrage med lige så god beskæftigelsesindsats som med gældende lovgivning, men med færre proceskrav og 2) forsøg der fortsat vurderes at kunne bidrage med færre proceskrav, men hvor dokumentationen i forsøget ikke i tilstrækkelig grad kan påvise effekter og sammenhæng til forsøget.

Fleksibilitet ift. forholdskravene

Deltagende kommuner:

Jammerbugt Kommune, Vesthimmerlands Kommune og Thisted Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg har kommunerne ønsket mere fleksible regler for virksomhedspraktikker for borgere langt fra arbejdsmarkedet, således at disse borgere ikke talt med i opgørelsen af forholdstal. Afsættet var, at mange af disse borgere har brug for små miljøer i trygge rammer med få "fremmede" omkring sig, og samtidig repræsenterer de ingen eller kun ringe arbejdsindsats, hvorfor det ikke bør frygtes, at de overtager ordinært arbejde fra andre potentielle ansatte. Tværtimod har jobcentrene erfaret, at der oftest skal ydes en indsats fra den deltagende virksomheds side.

Derfor har kommunerne som forsøg haft mulighed for, og efter rådgivernes vurdering, helt at friholde borgerne for reglerne om forholdstal eller alternativt at kunne beregne forholdstallet forholdsmæssigt ift. til de timer, som borgeren har været i den virksomhedsrettede indsats.

Det har betydet, at borgere eksempelvis har kunnet starte praktik samtidig og samme sted som en anden borger i en af de små virksomheder, hvilket ellers ikke havde været muligt, hvis forholdstalsreglerne skulle følges.

Forventningen med forsøget var, at 60% af borgerne ville opnå progression og komme tættere på arbejdsmarkedet gennem virksomhedspraktikker, der ikke var omfattet af reglerne om forholdstal, og som kunne tage mere højde for borgernes behov.

Forsøgets målgruppe:

Målgrupperne for dette forsøg var borgere langt fra arbejdsmarkedet. Dvs.:

- Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere
- Aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere
- Aktivitetsparate flygtninge (ud over de første 6 måneder af integrationsperioden)
- Visse borgere på ledighedsydelse med mere end 1 ½ års ledighed
- Borgere i ressourceforløb

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Evalueringen viser, at forsøget er blevet anvendt 270 gange. For de borgere der har deltaget i en virksomhedspraktik, hvor der har kunnet ses bort fra kravet om forholdstal, er resultaterne følgende:

- 12% af borgerne har opnået løntimer
- 8% af borgerne har opnået løntilskud
- 15% har opnået fleksjob
- 4% er bevilliget førtidspension
- 14% har opnået progression i forhold til at komme tættere på arbejdsmarkedet
- 2% er kommet i uddannelse

Tallene viser at målsætningen om at 60% af de borgere, der deltog i forsøget, skulle opnå progression, ikke er opnået. Til gengæld ses, at halvdelen har fået en tættere tilknytning til arbejdsmarkedet, og at en stor del har fået egentlig fodfæste i form af uddannelse, løntimer og/eller fleksjob. Målgruppen taget i betragtning må dette betragtes som en succes.

De deltagende kommuner vurderer derfor, at forsøget har tjent dets formål og dermed har understøttet, at borgere, der ellers ikke kunne have været i individuelt tilpassede virksomhedspraktikker, er kommet enten i løntimer eller tættere på arbejdsmarkedet. **Derfor anbefales det**, at reglerne om forholdstal for gruppen af borgere langt fra arbejdsmarkedet fjernes eller tilpasses.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Fleksible rammer for løntilskud og jobrotation

Deltagende kommuner:

Aalborg Kommune, Jammerbugt Kommune og Frederikshavn Kommune.

Forsøgets indhold:

Kommunerne har med dette forsøg ønsket friere rammer for etablering af jobrotationsansættelser og offentlige løntilskudsansættelser. Afsættet var, at jobcentrene oplevede, at lovgivningsmæssige begrænsninger hindrede, at jobcentrene kunne bevilge de former for virksomhedsrettet aktivering, der blev vurderet til at kunne bringe den enkelte ledige hurtigst muligt i varig beskæftigelse, eksempelvis reglerne om løntilskud og jobrotation.

Derfor var ønsket med forsøget at få en mulighed for at kunne dispensere for disse regler ifm. bevilling løntilskud og jobrotation. Konkret kunne der med forsøget dispenseres for krav om forudgående 26 ugers ledighed i forbindelse med ansættelse med løntilskud i offentlige virksomheder samt ansættelse som jobrotationsvikar i offentlige og private virksomheder.

Forsøgets målgruppe:

For forsøget vedr. offentlige løntilskud var målgruppen:

- Ledige dimittender
- Ledige med forældet uddannelse som gerne ville tilbage til deres faglige område eller afprøve et nyt område
- Ledige med skånehensyn der bevirkede, at de vanskeligt kunne stå til rådighed inden for det område, de var uddannede til
- Ledige dagpengemodtagere som havde en forudgående periode på sygedagpenge eller jobafklaringsforløb
- Ledige som var i risikogruppen for langtidsledighed vurderet på baggrund af svarene i et centralt udviklet forberedelseskema på Jobnet

For forsøget vedr. jobrotation var målgruppen:

- Dagpengemodtagere
- Jobparate kontanthjælpsmodtagere

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Forsøget har næsten udelukkende været anvendt ved bevilling af jobrotationsvikarer. Denne tendens er gældende

på tværs af de tre kommuner, som har deltaget i forsøget. De fleksible rammer for løntilskud har kun være anvendt to gange i hele forsøgsperioden. Dette vurderes at skyldes, at der med gældende lovgivning er tilstrækkelige muligheder for bevilling af offentlige løntilskudsjob.

I forhold til forsøgets del med jobrotation så har der været dispenseret for ledighedskravet ved bevilling af jobrotation 123 gange under forsøget. Jobcenter Aalborg har igangsat 108 ansættelser, Jobcenter Frederikshavn har igangsat 11 ansættelser, og Jobcenter Jammerbugt har igangsat 4 ansættelser. Der er tale om primært offentlige ansættelser. Til disse tal knytter sig en bemærkning om, at der i perioden for forsøget har været et generelt fald i antallet af jobrotationsprojekter i de tre kommuner og dermed samlet set et fald i antallet af ansættelser som jobrotationsvikarer. Ved fremtidige ændringer i konjunkturerne vil der igen kunne forventes et større behov for jobrotationsordninger.

Med forsøget har jobcentrene kunnet rekruttere til et jobrotationsvikariat fra en større gruppe ledige, idet også ledige med under 26 ugers ledighed har kunnet ansættes. Dette har haft en afgørende betydning i forhold til at finde de rigtige kandidater til jobrotationsprojekterne og ikke mindst at sikre det rette match mellem virksomhed og borger. Særligt i en periode med højkonjunktur har det haft stor betydning, at ledige med mindre end 26 ugers ledighed har kunnet ansættes i jobrotation, da rekrutteringsgrundlaget ellers ville have været mere begrænset. Tallene fra evalueringen viser eksempelvis, at af de jobrotationsansættelser der blev foretaget i 1. kvartal 2020 i Aalborg, så udgjorde ca. en tredjedel af de ansatte vikarer, ledige med under 26 ugers ledighed.

Desuden viser resultaterne fra evalueringen, at beskæftigelseseffekten har været god, og at et stykke over halvdel enten er blevet ordinært ansat efter vikariatet eller er gået i uddannelse.

Med afsæt i forsøgets resultater i forhold til den del der handlede om **jobrotation anbefales det**, at muligheden for ansættelse som jobrotationsvikar fra første ledighedsdag fastholdes og permanentgøres med ny lovgivning, da erfaringerne fra forsøget har vist, at denne mulighed bidrager til at understøtte opkvalificeringsmulighederne for de beskæftigede samtidig med, at ledige får relevant erhvervs erfaring og efterfølgende kommer i enten beskæftigelse eller uddannelse.

Idet forsøget vedrørende fleksible rammer for løntilskud stort set ikke har været anvendt i forsøgsperioden, vurderes det, at der i gældende lovgivning er de tilstrækkelige muligheder for bevilling af offentlige job med løntilskud, og derfor ønskes ikke umiddelbart ændringer af nuværende lovgivning.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

Lempede forholdstalskrav ift. ledighedsydelsesmodtagere i virksomhedspraktik

Deltagende kommuner:

Vesthimmerlands Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg har kommunen kunnet dispensere fra kravene i lovgivningen om, at der skal være et rimeligt forhold mellem antal ansatte og borgere i virksomhedspraktik samt løntilskud, når borgere med op til 18 måneders ledighedsydelse skulle i virksomhedspraktik.

Afsættet for dette forsøg har været ønsket om at gøre det nemmere at etablere korte virksomhedspraktikker i den virksomhed, hvor der var forventning om efterfølgende ansættelse i fleksjob, uden dette blev forhindret af, at arbejdsgiver i forvejen havde borgere ansat i virksomhedspraktik eller løntilskud, og forholdstalskravet således ikke var opfyldt. På den måde kunne borger på vej i et fleksjob få afprøvet jobbet i en kortvarig virksomhedspraktik, og det kunne afklares, om der var tale om det rette match mellem borger og virksomhed, uden reglerne om forholdstal skulle forhindre dette.

Forventningen var, at ved at kunne etablere disse korte praktikker uden at skulle skele til reglerne om forholdstal, så ville flere borgere komme i fleksjob, og tiden på ledighedsydelse kunne afkortes.

Forsøgets målgruppe:

Målgruppen for forsøget var borgere visiteret til fleksjob med en ledighed på under 18 måneder.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Der er aktuelt 108 ledige borgere visiteret til fleksjob. Af dem har 89 været ledige under 18 mdr. Forsøget har dog kun været anvendt på 8 borgere. Selvom der har været få borgere med i forsøget, er det vurderingen, at disse borgere er kommet hurtigere i job, da der var mulighed for, at de kunne starte stille og roligt i virksomhedspraktik forud for en ansættelse. Herved er opnået sparede ressourcer økonomisk og menneskeligt, da borgerne kom hurtigere i job.

Da forsøget i perioden kun har været anvendt 8 gange, er det dog **ikke muligt med evalueringen at påvise** valide sammenhænge mellem forsøget og etableringen af fleksjob. Det er dog fortsat kommunens vurdering, at der er et potentiale ved at lempe på reglerne om forholdstal for denne målgruppe, fordi det herved sikres, at etablering af potentielle fleksjobs, hvor en praktik ofte vil gå forud for, ikke bremses af reglerne om forholdstal. Der kan derfor med fordel overvejes en form for permanentgørelse af indholdet. Praktikker forud for fleksjobs anbefales desuden også af STAR.

For mere uddybende om forsøget se bilagsmappe 1.

7 / Nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen – hjælp til psykologbehandling og iværksætteri

En stor del af de igangsatte frikommuneforsøg har haft til hensigt at arbejde med færre proceskrav og mere fleksibilitet. Dette blandt andet med henblik på at gøre beskæftigelsesindsatsen endnu mere meningsgivende for borgere, medarbejdere i jobcentret, virksomhederne og jobcentret som organisation.

En række forsøg er dog nye indsatser, der er igangsat ud fra en vurdering af, at disse nye muligheder/indsatser har manglet i den nuværende redskabskasse, som jobcentrenes medarbejdere har til rådighed for at lykkes med at støtte borgere til beskæftigelse. Det drejer sig om følgende 3 forsøg:

1. Forsøg med mikrolån
2. Forsøg med iværksætteri for dimittender
3. Forsøg med psykologbehandling

I dette afsnit beskrives netværkets samlede anbefalinger og erfaringer baseret på de tre forsøg, ligesom de enkelte forsøg kort beskrives, herunder deres indhold, målgruppen og overordnede erfaringer og resultater. For mere uddybende om hvert enkelt forsøg henvises til bilagsmappe 1.

Samlede anbefalinger og erfaringer fra de tre forsøg med nye indsatser i beskæftigelsesindsatsen

De tre forsøg er rettet mod forskellige målgrupper og indeholder forskellige greb, men har på tværs af forsøgene været medvirkende til, at kommunerne har haft mulighed for at gå nye veje med udvalgte borgere. Erfaringen viser desuden, at der er tale om tre forsøg, der i sit indhold ikke nødvendigvis vil kunne passe på alle borgere, men som alligevel vurderes at have styrket den allerede eksisterende beskæftigelseslovgivning/indsats ved at give medarbejderne nye muligheder i mødet med borgeren og igangsætte disse, der hvor det har givet mening.

På tværs af de tre forsøg er anbefalingerne og erfaringerne følgende:

Lad beskæftigelseslovgivningen understøtte iværksætteri

*Forsøgene med iværksætteri og mikrolån har vist, at ved at understøtte ledige til at udleve deres iværksætter-idé så bidrager det ikke blot til selvforsørgelse for den enkelte, men i visse tilfælde også til jobskabelse. Iværksættere er med til at skabe effektiv konkurrence i økonomien ved at udvikle nye løsninger og udfordre eksisterende virksomheder til også at forny sig. Derfor er der i Danmark brug for en vedvarende tilgang af iværksættere. Forsøgene har vist, at målgruppen af ledige med bæredygtige ideer måske ikke er den største. Ikke desto mindre er **der behov for, at også beskæftigelseslovgivningen kan understøtte de få, der har ideer, og lovgivningen bør bidrage til den samlede tilgang af iværksættere.***

Psykologbehandling i jobcentret bør permanentgøres

Forsøget med psykologbehandling bør permanentgøres, så kommunerne har mulighed for at integrere behandling og beskæftigelsesindsatsen for sårbare borgere. Det skaber sammenhæng for den enkelte og er i tråd med intentionerne om en helhedsorienteret indsats i kommunerne. Desuden bør erfaringerne udbredes, så det bliver alle udsatte borgere, der kan tilbyde psykologbehandling.

Ny viden er opstået – brug den fremadrettet

Forsøgene har på hver sin måde bidraget med ny viden og resultater. På forhånd var forventede resultater og effekter beskrevet. **Undervejs og med evalueringerne er der kommet ny viden til**, som ikke var en del af de oprindelige frikommune-ansøgninger, men som kommunerne anbefaler, der kigges nærmere ind i.

Således har der i *forsøget med psykologbehandling* vist sig behov for at kunne **fortsætte behandlingen, selvom borgere overgik til anden ydelse eller beskæftigelse**, som positiv følge af forsøget. Dette for at **kunne fastholde den positive progression**, som indsatsen havde bidraget med. Dette har været medvirkende til lavt tilbagefald fra gruppen. På samme vis har der vist sig behov for flere samtaler end det antal samtaler, som forsøget lagde op til. Endelig vurderes forsøget udvidet til flere målgrupper.

På samme vis har forsøget med iværksætterier for dimittender bidraget med viden om, at det er positivt med fritagelse for rådighed, mens borger deltager i et iværksætterforløb, og at **friholdelsesperioden med fordel bør fortsætte nogle måneder efterfølgende**, så konsolidering af virksomheden kommer helt på plads. Den sidste del var ikke med i forsøget, men dette vurderes relevant i en fremadrettet permanentgørelse af forsøget.

Endelig anbefales det for *forsøget med mikrolån*, at det **kun er borgere, hvor forretningsplaner samt personlige- og faglige kompetencer vurderes at bidrage til rentable virksomheder i inden for 1,2 måned** efter mikrolånsperiodens udløb, der kan blive omfattet af reglerne fremadrettet.

Borger bliver mødt på deres behov og drømme – det er værdigt og giver mening

Ens for de tre forsøg gælder det, at **borgers behov og eller drømme er med til at sætte retning for indsatsen**. Dette gør sig gældende, hvad enten det er borgers iværksætterdrøm om at åbne en fotovirksomhed, eller det er borgers behov for psykologbehandlende samtaler for at blive fastholdt efter en sygdomsperiode. I de surveys, der er udarbejdet i forbindelse med forsøgene, ses tydeligt, hvor stor betydning det har for medarbejderne i jobcentret, at de har mulighed for at give den indsats, der netop giver mening for borger. **Yderligere står det tydeligt frem, at jobcentrets tro på borger og mulighed for at støtte borger i den ønskede retning er meningsgivende og motiverende for borger.**

De enkelte forsøg med nye indsatser i beskæftigelseslovgivningen – hjælp til psykologbehandling og iværksætterier

Mikrolån

Deltagende kommuner:

Aalborg Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg har Aalborg Kommune haft mulighed for at tilbyde en mere individuelt tilpasset indsats til ledige borgere, for hvem etablering af selvstændig virksomhed var et bedre alternativ end de eksisterende indsatser i den daværende beskæftigelseslovgivning. Forsøget er blevet tilbudt jobparate kontakthjælpsmodtagere og uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere, og omhandler et skræddersyet iværksætterforløb, økonomisk støtte i form af et lån til opstart samt mulighed for ydelse i de første måneder efter etablering af den selvstændige virksomhed.

Forsøgets målgruppe:

Målgrupperne for forsøget var jobparate kontakthjælpsmodtagere, uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere samt jobparate selvforsørgede med personlige, faglige og forretningsmæssige forudsætninger for at drive virksomhed.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Evalueringen viser at 26 borgere har deltaget i forsøget. Ud af disse har over halvdelen fået bevilget mikrolån. 60% af de borgere, der blev bevilliget mikrolån i forbindelse med forsøget, har opnået at blive selvforsørgende. Evalueringen viser desuden, at udgifterne til mikrolån vil være dækket ind, såfremt borger i gennemsnit har været selvforsørgende i det der svarer til 1,2 måned. Deltagerne i forsøget har været selvforsørgende i over 1,2 måned, og dermed vurderes det at forsøget med mikrolån er et rentabelt tilbud over for målgruppen. Desuden påpeger de adspurgte borgere i forsøget, at de har udviklet personlige og faglige kompetencer inden for området, der har gjort dem i stand til eksempelvis at udarbejde en realiserbar forretningsplan. Flere

borgere føler sig bedre rustet og har opnået et fornyet håb for tilknytning til arbejdsmarkedet.

Med afsæt i forsøgets resultater **anbefales det**, at forsøget integreres som en del af den almindelige beskæftigelsesindsats. Samtlige kommuner bør have muligheden for at yde mikrolån, yde støtte til forsørgelse samt yde råd, vejledning og opkvalificering til at etablere egen virksomhed med henblik på at opnå selvforsørgelse for målgruppen.

For mere uddybende om forsøget henvises der til bilagsmappe 1.

Iværksætteri for dimittender

Deltagende kommuner:

Aalborg Kommune.

Forsøgets indhold:

Med dette forsøg har Aalborg Kommune haft mulighed for at tilbyde ledige dimittender med en innovativ ide, at arbejde med deres iværksætteride på fuld tid uden samtidig at skulle være aktivt jobsøgende og stå til rådighed. Dette med henblik på at de ledige dimittender kunne komme i selvforsørgelse gennem etablering af egen virksomhed, og at de på sigt kunne være med til skabe nye arbejdspladser i Nordjylland. Som led i forsøget deltog de ledige dimittender i et EU-finansieret iværksætterforløb kaldet Innovativ Vækst under Erhvervshus Nordjylland.

Forsøgets målgruppe:

Ledige dimittender med relevante og potentielle forretningsideer, der er motiveret for at arbejde med iværksætteri, og som kan se sig selv som selvstændig.

Forsøgets overordnede resultater, erfaringer og anbefalinger:

Evalueringen viser, at 95 ledige dimittender har været omfattet af forsøget. En tredjedel af deltagerne vurderes at være i gang med eller allerede at have etableret virksomhed efter deltagelsen i forsøget. Flere af deltagerne vurderer at forløbet Innovativ Vækst, og dermed deres deltagelse i forsøget, har haft afgørende betydning for deres mulighed for at arbejde med og realisere deres iværksætteridé. Evalueringen viser desuden, at der er tale om et redskab, som kun anvendes til en ganske lille gruppe af ledige dimittender. Ikke desto mindre peger evalueringen på, at redskabet

bør kunne anvendes også fremadrettet, fordi der herved understøtter iværksætteri blandt dimittender.

Aalborg Kommune vurderer, at muligheden for at fritage dimittender for rådighed, mens de arbejder med deres iværksætteridé, er et vigtigt redskab at have i redskabskassen, hvis man – i særligt de store uddannelsesbyer – skal understøtte, at nyuddannede med innovative forretningsideer kan udvikle og opstarte virksomheder, der på sigt kan bidrage til arbejdspladser. Det er en investering, som bør kunne være indeholdt i den mere almindelige beskæftigelsesindsats.

Derfor **anbefales** forsøget gjort permanent. Desuden kan det overvejes, at der efter iværksætterforløbet indlægges en "fri-periode" uden rådighedsforpligtigelse efter forløbet, hvor deltagerne fortsat arbejder med den sidste modning af virksomheden og eksempelvis får sidste funding på plads. Eksempelvis i op til 3 måneder.

For mere uddybende om forsøget henvises der til bilagsmappe 1.

Psykologforsøg

Deltagende kommuner:

Rebild Kommune, Jammerbugt Kommune og Thisted Kommune.

Forsøgets indhold:

Forsøget blev afviklet på forskellig vis i de tre kommuner, men havde alle det tilfælles at kunne tilbyde gratis psykologbehandling ved jobcentrets psykologer til en specifik målgruppe, nemlig sygedagpengemodtagere sygemeldt med stress, angst eller depression, som ville have vanskeligt ved at få opfyldt deres behandlingsbehov på anden vis. 231 borgere, fordelt på kommunerne, har modtaget psykologbehandling via forsøget. Størstedelen af de borgere, der har modtaget behandling, er stressramte. En mindre del af borgerne i forsøget har været sygemeldt med depression, mens meget få med primær angstlidelse er henvist.

Forsøgets målgruppe:

Stress, angst og depressionsramte sygedagpengemodtagere.

Forsøgets overordnede resultatet, erfaringer og anbefalinger:

Resultaterne af forsøget har været meget positive. Langt størstedelen af borgerne giver udtryk for høj grad af tilfredshed med det psykologforløb, de har modtaget i jobcentret. I Rebild og Jammerbugt Kommune vurderer næsten alle borgere i spørgeskemaundersøgelsen, at psykologforløbet har været med til at forkorte deres sygeforløb, hvilket deres rådgivere i jobcentret bekræfter med en lignende vurdering. Størstedelen af borgerne, såvel som rådgiverne, gav i spørgeskemaet således udtryk for tilfredshed med muligheden for psykologbehandling i jobcentret.

Størstedelen af de registrerede borgere i forsøget er raskmeldt til arbejde eller ledighed på skæringstidspunktet i februar 2020. Et fåtal af borgerne er fortsat på sygedagpenge eller overgået til jobafklaring. Det er kun en forsvindende lille del af borgere i forsøget, der i hele forsøgsperioden har været eller er blevet gensygemeldte.

I forbindelse med evalueringen blev rådgiverne i jobcentret adspurgt ift. forsøgets indvirkning på det tværfaglige samarbejde på tværs af jobcentret. Hertil svarede flere rådgivere, at forsøget medvirkede til at forbedre det tværfaglige samarbejde mellem behandlende psykologer og jobcentrets øvrige aktører.

Endvidere tydeliggjorde forsøget, at ved at integrere behandling og beskæftigelsesindsats opnås mulighed for et mere sammenhængende og helhedsorienteret forløb, hvilket frigiver ressourcer hos både borger og jobcenter. Med forsøget blev det tydeligt, at når flere psykologer deles om at varetage behandlingen af borgerne, opnås mulighed for sparring psykologerne imellem. Varetager psykologerne samtidigt andre opgaver i jobcentret, får de ligeledes større erfaring med at arbejde beskæftigelsesrettet, hvilket kan anvendes i behandlingen. At borgerne får mulighed for behandling via jobcentrets psykologer, anses på baggrund af forsøgets resultater som en investering, da det for de fleste borgere forkortede sygemeldingsperioden og/eller medvirkede til, at borgerne kom mere stabilt tilbage på arbejdsmarkedet.

Det anbefales, at kommunerne fremover får mulighed for at tilbyde psykologbehandling til borgere, der har vanskeligt ved at få opfyldt deres behandlingsbehov på anden vis eller i tilfælde, hvor en tværfaglig beskæftigelsesrettet indsats vurderes at være essentiel for borgers tilbagevenden til arbejdsmarkedet. I forsøget har målgruppen været afgrænset til stress, angst og depressionsramte sygedagpengemodtagere, men det vil være ønskeligt, at psykologbehandling fremover kan tilbydes til borgere uafhængigt af forsørgelsesgrundlag og diagnose.

Det anbefales videre, på baggrund af frikommuneforsøgets resultater, at det eksplicit indføres i lovteksten, at igangværende behandling ikke afbrydes, hvis borger overgår til anden forsørgelse eller raskmeldes, som der netop var lagt op til i ansøgningen til frikommuneforsøget. Rebild og Jammerbugt Kommune har haft gode erfaringer med ikke at afbryde behandlingen ved ændring i forsørgelsesgrundlag eller i tilfælde af raskmelding. I forsøgsansøgningen blev der lagt op til en ramme på 12 samtaler for behandlingen, og at behandlingen ikke ville blive afbrudt, såfremt borger overgik til anden forsørgelse. I lovteksten gives mulighed for flere behandlingsforløb af 12 samtaler, mens det ikke står eksplicit i lovteksten, at behandlingen kan fortsætte ved ændring i borgers forsørgelsesgrundlag.

For mere uddybende om forsøget henvises der til bilagsmappe 1.

